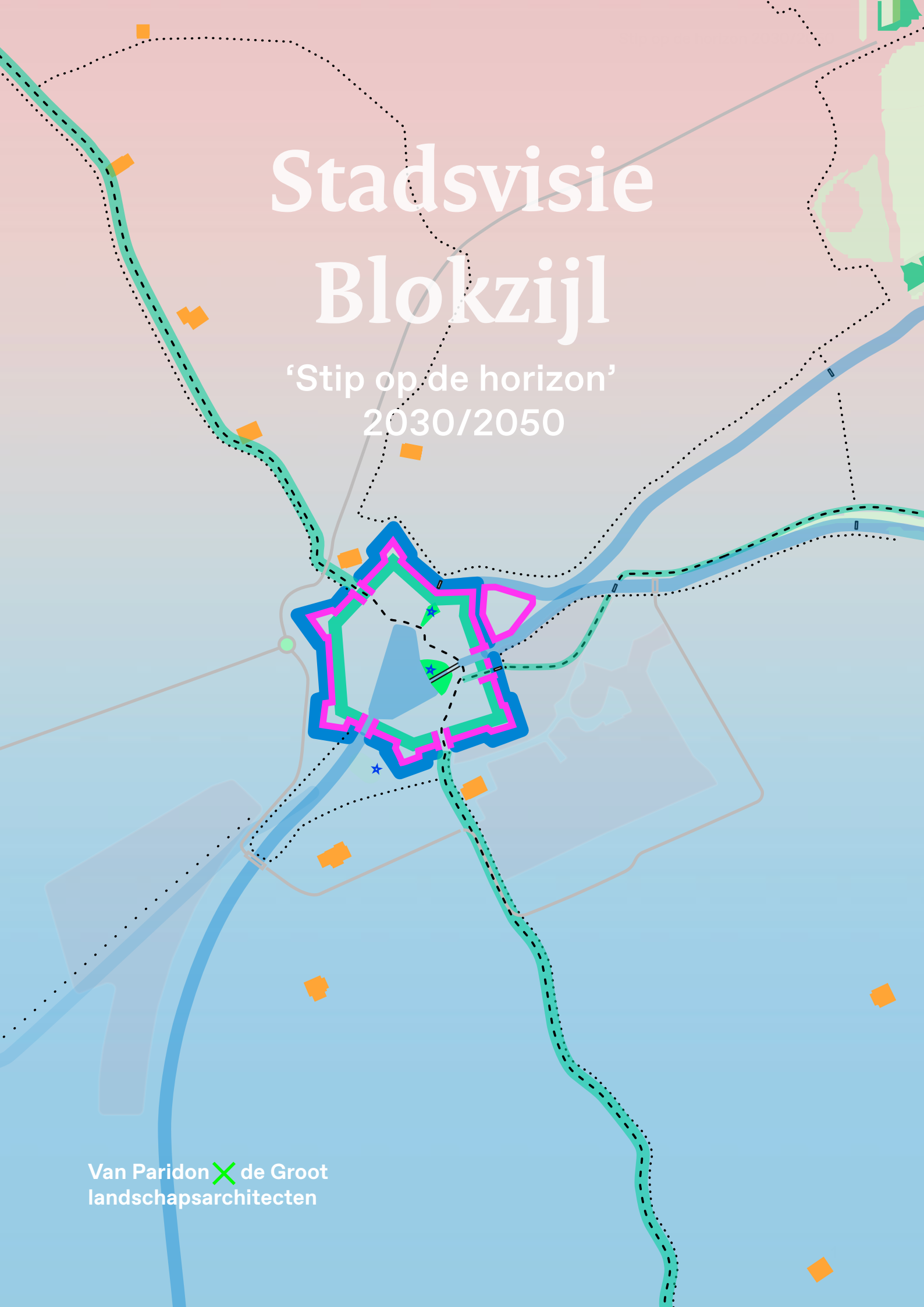

Stadsvisie Blokzijl

‘Stip op de horizon’
2030/2050

Stadsvisie Blokzijl

‘Stip op de horizon’
2030/2050

i.o.v.
Plaatselijk Belang Blokzijl
gemeente Steenwijkerland

juli 2025

Van Paridon de Groot
landschapsarchitecten

Samen werken aan toekomst Blokzijl

Met gepaste trots presenteren we hierbij een nieuwe stadsvisie voor Blokzijl 'Een stip op de horizon voor 2030-2050'. Velen van u hebben hieraan een bijdrage geleverd, door het invullen van de enquête en tijdens de informatie- en groepsbijeenkomsten die we de afgelopen periode hebben georganiseerd.

In onze werkgroep 'stadsvisie' – waarin we als Plaatselijk Belang Blokzijl en gemeente samen vertegenwoordigd zijn – zijn alle ingebrachte ideeën en opmerkingen verzameld en besproken. Daarna hebben we het landschapsarchitectenbureau Van Paridon & De Groot opdracht gegeven om een langetermijnvisie op te stellen waarbinnen Blokzijl zich kan ontwikkelen. Het concept daarvan hebben we met u gedeeld tijdens een kick-off in de Ploats en dat concept leverde positieve reacties op. Natuurlijk was er ook toen gelegenheid om opmerkingen te maken en suggesties te doen. Die hebben we verwerkt in de visie die er nu ligt. Een visie door en voor Blokzijl.

Graag blijven we met u in gesprek over de verdere ontwikkeling en uitvoering van de visie. Want ook dat doen we met elkaar. Wat ons betreft ligt er een inspirerende visie die je weer doet realiseren wat een bijzonder en mooi stadje Blokzijl is!

Pieter Muller, Voorzitter Plaatselijk Belang Blokzijl
Melvin Smit, Wethouder gemeente Steenwijkerland

Inhoud

Introductie p7

Deel 1

Stip op de horizon p14

- De historische stad bloeit
- Toekomstbestendige stad en ommeland
- Poort naar de natuur
- Vitale, levendige stad

Deel 2

Stadsvisie in samengevat in thema's p86

- Beeldkwaliteit
- Water, groen en erfgoed
- Verkeer
- Functies

Hoe verder p94

Colofon p96

Introductie

Blokzijl: stadje met hoge historische kwaliteiten

Blokzijl is een compact voormalig Zuiderzeestadje in de gemeente Steenwijkerland, nabij Nationaal Park Weerribben-Wieden. Blikvangers zijn de centraal gelegen havenkolk, omgeven door historische, monumentale panden en de hoge kerktoren. Rond de stad liggen vestingwerken, opgericht in de 17e eeuw. Door de vele monumenten, de opzet rond de grote open kolk en de historische gaafheid is het historisch hart van Blokzijl in de jaren '70 aangewezen als Beschermd Stadsgezicht. Vooral in de zomerperiode trekt Blokzijl veel bezoekers, waarbij een bezoek aan het mooie stadje vaak onderdeel is van een bezoek aan Nationaal Park Weerribben-Wieden.

De historische kwaliteit en leefbaarheid in Blokzijl zijn de laatste decennia steeds meer onder druk komen te staan. Er is in het centrum sprake van een toenemende verkeers- en parkeeroverlast, historische panden verpauperen en staan 'leeg' en de inrichting van de openbare ruimte is sleets. Daarbij hebben bewoners zorgen over de terugloop van voorzieningen, het beperkte aantal busdiensten en zijn er op dit moment te weinig woningen voor starters en senioren. Daarnaast spelen er vragen over hoe de energietransitie hier met alle monumenten een goede invulling kan krijgen. Ook zijn er wensen om de wandel-, fiets- en vaarverbindingen te verbeteren en spelen er in het buitengebied allerlei opgaven rondom landbouw en natuur.

Plaatselijk Belang Blokzijl zet zich in om de kwaliteit, bijzonderheid en vitaliteit van Blokzijl te behouden voor de toekomst. Met de input die is opgehaald in verschillende bewonersbijeenkomsten en een enquête (zomer 2023) heeft zij een samenhangende lange termijn visie laten ontwikkelen, met de blik op 2030/2050. Deze stadsvisie, met de naam 'Stip op de horizon', laat zien hoe de stad en het omliggend landschap zich kan gaan ontwikkelen, waarbij rekening is gehouden met mogelijke ontwikkelingen en opgaven voor de langere termijn. Actuele opgaven kunnen hiermee 'toekomstbestendig' uitgewerkt gaan worden.

Proces

'Stip op de Horizon' is opgesteld door Van Paridon x de Groot landschapsarchitecten, in nauw overleg met Plaatselijk Belang Blokzijl en gemeente Steenwijkerland. De resultaten van de bewonersbijeenkomsten en de enquête zijn hierin meegenomen. Om de verschillende historische elementen en structuren goed te kunnen duiden is gestart met een analyse van de ontwikkelingsgeschiedenis en kernwaarden van Blokzijl. Vervolgens zijn de actuele opgaven en lange termijn (beleids)doelstellingen verkend. Om tot een integrale, toekomstbestendige visie te komen zijn er vervolgens met betrokken partijen verschillende toekomstscenario's verkend. Uit dit proces is de voorliggende 'Stip op de Horizon' als wenselijke ontwikkelingsrichting naar voren gekomen.

Belangrijkste zorgpunten uit bewonersbijeenkomsten verbeeld

- verkeersdruk door de stad en over de brug
- lelijke stadsranden met opvallende caravans, woningen
- camping tegen de vesting
- geparkeerde vrachtwagens die zicht op vesting ontnemen
- onduidelijke fietsroute vanaf de Matenbrug naar Giethoorn

Verkeersdrukke rond de kolk

Status

‘Stip op de Horizon’ is geen concreet inrichtingsplan dat zo uitgevoerd kan gaan worden. Het moet gelezen worden als een ambitiedocument, dat aangeeft waar we met de stad en het ommeland naar toe willen groeien. Waar mogelijk zijn locaties concreet aangegeven (bijvoorbeeld de locatie voor een nieuwe ontsluitingsweg, herstel van vestingwerken, brug of pontje over een vaarroute), maar ook staan er opgaven of kansen op die meer indicatief zijn bedoeld, zoals bijvoorbeeld de ambitie om meer wandelroutes door de weilanden te gaan realiseren. Deze kansen zijn bedoeld als ‘agenda’ voor mogelijke ontwikkelingen en gebiedsprocessen die gaan spelen. Ze vergen een nadere ruimtelijke uitwerking.

Leeswijzer

De Stadsvisie is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel geeft - aan de hand van vier centrale ambities - een inhoudelijke toelichting en onderbouwing van de visie. In het tweede deel wordt - aan de hand van een aantal thema's - een concreet overzicht gegeven van de maatregelen die hier mee samenhangen.

Deel 1

Stip op de horizon

Stip op de horizon

Deze visie laat zien welke kwaliteiten we met elkaar willen koesteren. Maar ook hoe ontwikkelingen - op kortere en langere termijn - kunnen bijdragen aan de kwaliteit en leefbaarheid van onze stad. Er zijn hierbij vier ambities leidend. Deze worden hierna nader toegelicht.

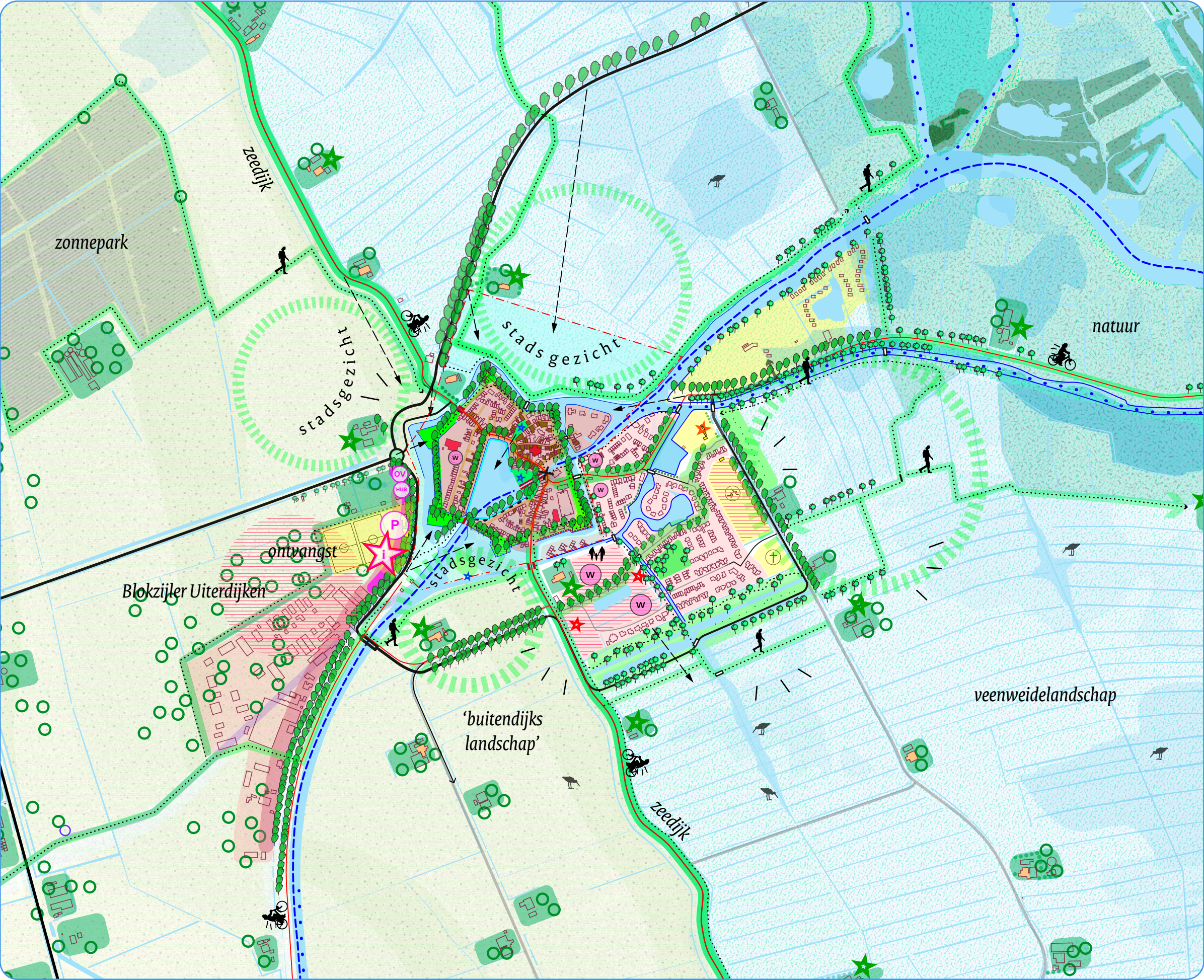
1 De historische stad komt weer tot bloei
Het behouden en versterken van historische kwaliteiten van Blokzijl

2 Naar een toekomstbestendige stad en duurzaam ommeland
Inspelen op (lange termijn) opgaven: naar een duurzame, klimaatrobuuste stad in een aantrekkelijk natuurinclusief landschap

3 Poort naar de natuur
Blokzijl versterken als poort naar Nationaal Park Weerribben-Wieden

4 Vitale, levendige stad
Het creëren van condities voor een vitale, levendige stad

De kaart op de volgende pagina verbeeldt de toekomstvisie.

Stip op de horizon

Legenda

- Bebouwing**
- Historische kern
 - Woonwijken / bedrijventerrein
 - Recreatieve voorzieningen
 - Uitbreidings- en verdichtingslocaties
 - Kansen voor voorzieningen
- Infrastructuur**
- (Nieuwe) hoofdontsluiting auto
 - Hoofdroutes voor de fiets
 - Wandel/struipaden
 - Hoofdvaarroute
 - Kanoroute
 - Bruggen / (trek) pontjes
- Erfgoed, groen & water**
- Beschermde stadsgesicht
 - (Herstel) vesting
 - Open stadsgesichten
 - Belangrijke zichten
 - Groene stadsranden
 - Groene plekken
 - Groene erven
 - Kansen voor bomen en bos

NB De routes, paden en groene erven zijn indicatief weergegeven, vooral bedoeld als inspiratie om tot concrete invullingen van een groene, verbindende stadsrand te komen.

Ambitie 1

De historische stad komt weer tot bloei

Behouden en versterken van historische kwaliteiten

Blokzijl heeft hoge historische en monumentale waarden. Het stadshart en een deel van het aangrenzende open landschap hebben daarom al in de jaren 70 de status van Beschermd Stadsgezicht gekregen. De historische kwaliteit én leefbaarheid in Blokzijl is door de jaren meer en meer onder druk komen te staan. Vooral door de verkeers- en parkeeroverlast, maar ook door verpaupering en verhuur van historische panden, het reclamebeleid en de sleetse inrichting van de openbare ruimte. Bewoners vinden daarnaast dat er met nieuwbouw onvoldoende rekening wordt gehouden met de bijzondere monumentale waarden van Blokzijl, zowel in het stadshart zelf als daaromheen. Niet passende architectuur en opvallende witte of grote nieuwbouw leidt het oog af van het monumentale stadsgezicht van Blokzijl. Er is vanuit Plaatselijk Belang sterk de behoefte om de waarde van het Beschermd Stadsgezicht weer onder de aandacht te brengen, af te stoffen en op te poetsen. Dit zowel om verdere schade aan het stadsgezicht te voorkomen, als voor de leefbaarheid en economisch-toeristische waarde van Blokzijl. Deze waarden zijn - zeker voor een kleine kern als Blokzijl - niet iets om te laten versloffen.

Het Beschermd Stadsgezicht wordt door deze stadsvisie op verschillende manieren gekoesterd, versterkt en meer beleefbaar gemaakt.

Uit de aanwijzing van het Beschermd Stadsgezicht (1973):
'Kenmerk is het intiem stedelijk karakter, als gevolg van de zo contrastrijke ruimtelijke indeling van het plaatsje. Smalle gebogen, zich vernauwende straatjes komen uit op de wijde ruimten van de havenkolk en het open buitengebied met de nog resterende wallen. De havenkolk is als wijds watervlak in zijn karakteristieke vorm, omzoomd door bomen, het meest opvallende element. De kademuur is op eenvoudige, in de schaal van de omgeving passende, wijze beschoeid. Het havenmeubilair, de houten meerpalen en vlonder getuigen van bedrijvigheid in de haven, die zijn functie, nu voor watersportliefhebbers, behouden heeft. De bebouwing langs de Bierkade met de rijke patriciërshuizen, zonder uitzondering beschermde monumenten, vormt met de haven een fraai stadsbeeld.'

Periode 1
10e/13e eeuw
Blokzijl ontstaat als
agrarische nederzetting
aan de Oer-Kuinder

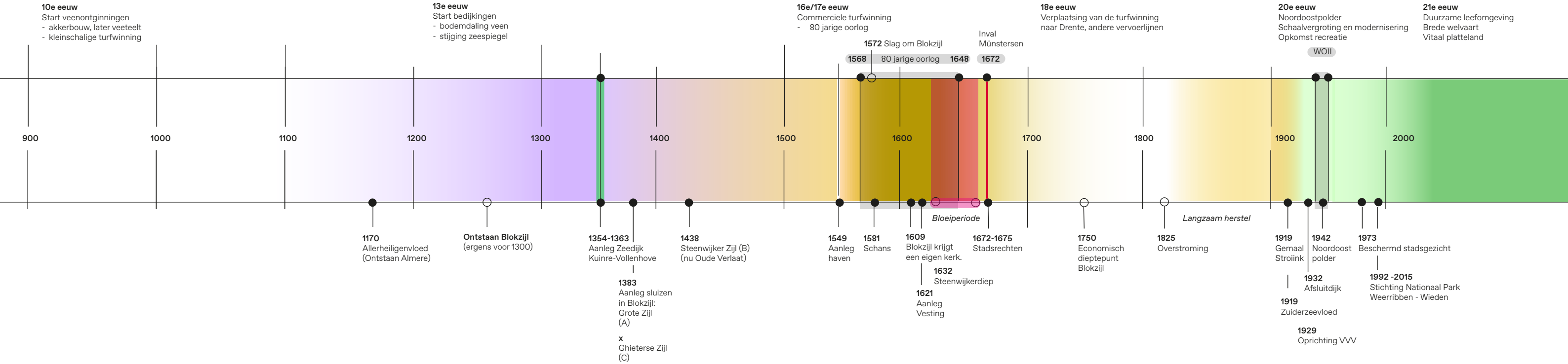
Periode 2
14e/15e eeuw
Aanleg sluizen in de zeedijk,
Blokzijl ontwikkelt zich
tot handelsplaats

Periode 3
16/17e eeuw
Turfwinning en oorlog,
leiden tot bloeiperiode Blokzijl

Periode 4
18e/19e eeuw
Terugloop

Periode 5
20e eeuw
Herorientatie en
ontwikkeling Blokzijl

Periode 6
21e eeuw

Als input voor de toekomstvisie is gekeken naar waar Blokzijl vandaan komt. De rijke historie biedt tal van aanknopingspunten om op voort te bouwen en de belevingswaarde van Blokzijl te vergroten.

Herstel vesting

Beschermd Stadsgezicht
(aanwijzing in 1973)

Blokzijl was in de Tachtigjarige Oorlog van enorm belang voor het welvarende Holland. De aanvoer van turf mocht niet in gevaar komen. Prins Willem van Oranje zag dit belang in en liet om de stad te beschermen in 1581 een schans aanleggen. Later werd deze aarden wal versterkt tot een 'fortresse', een zeshoekige vesting met bastions, die zowel de kern als de haven omsluit. Aan de zeezijde verving de fortresse de oude zeedijk, die via de Bierkade door de stad loopt. De waterkering kwam aan de buitenzijde van de stad te liggen.

Enkele jaren geleden, in 2009, is de vesting aan de westzijde van de stad hersteld. De kans is - bijvoorbeeld wanneer er zich ruimtelijke ontwikkelingen voordoen - de vesting ook aan de andere zijden weer meer zichtbaar en beleefbaar te maken. Dit kan door herstel van de wallen en fortificaties (vestingwerken), aanleg van kademuren, water- en of rietzones, een samenhangende bomenstructuur en wandelroutes over en rond de vesting. De vesting wordt daarmee veel meer zichtbaar in stad en vanuit het ommeland (vanaf de provinciale weg bijvoorbeeld). Het versterkt de identiteit en het historisch verhaal van Blokzijl. Het biedt bezoekers mogelijkheden om Blokzijl op een andere manier te ervaren en hier langer te verblijven. Het biedt mogelijkheden voor een aangenaam wandelrondje door en rond de stad.

Voorstel is om samen met experts op het gebied van monumenten, cultuurhistorie en landschap een samenhangend plan op te stellen hoe de vesting versterkt kan gaan worden, gefaseerd in de tijd en als onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen. Op de kaart op de volgende pagina zijn kansen voor herstel van de vesting aangegeven.

Vesting met grote bomen en wandelpad

Voorbeeld van een brede 'natte voet' (water en/of rietzone) rond een vestingwal (referentie fort van de Zuiderwaterlinie)

Kansen voor herstel vesting (in samenhang met ontwikkelingen die zich voordoen)

1. Aan de zuidzijde van de stad ligt een kleine camping (Camping de Sas). Wanneer deze verplaatst zou kunnen worden kan een groot deel van de vestingwerken weer open en zichtbaar worden gemaakt. Omdat een deel reeds bebouwd is geraakt zal dit niet geheel in zijn oorspronkelijke vorm kunnen. Wel is hier voldoende ruimte om de vesting als beeld, met een grondwerk, bomen, water en riet opnieuw vorm te geven. Met de aanleg van de nieuwe ontsluitingsweg zal deze zijde van de stad een nieuw beeldbepalend stadsgezicht kunnen gaan vormen.

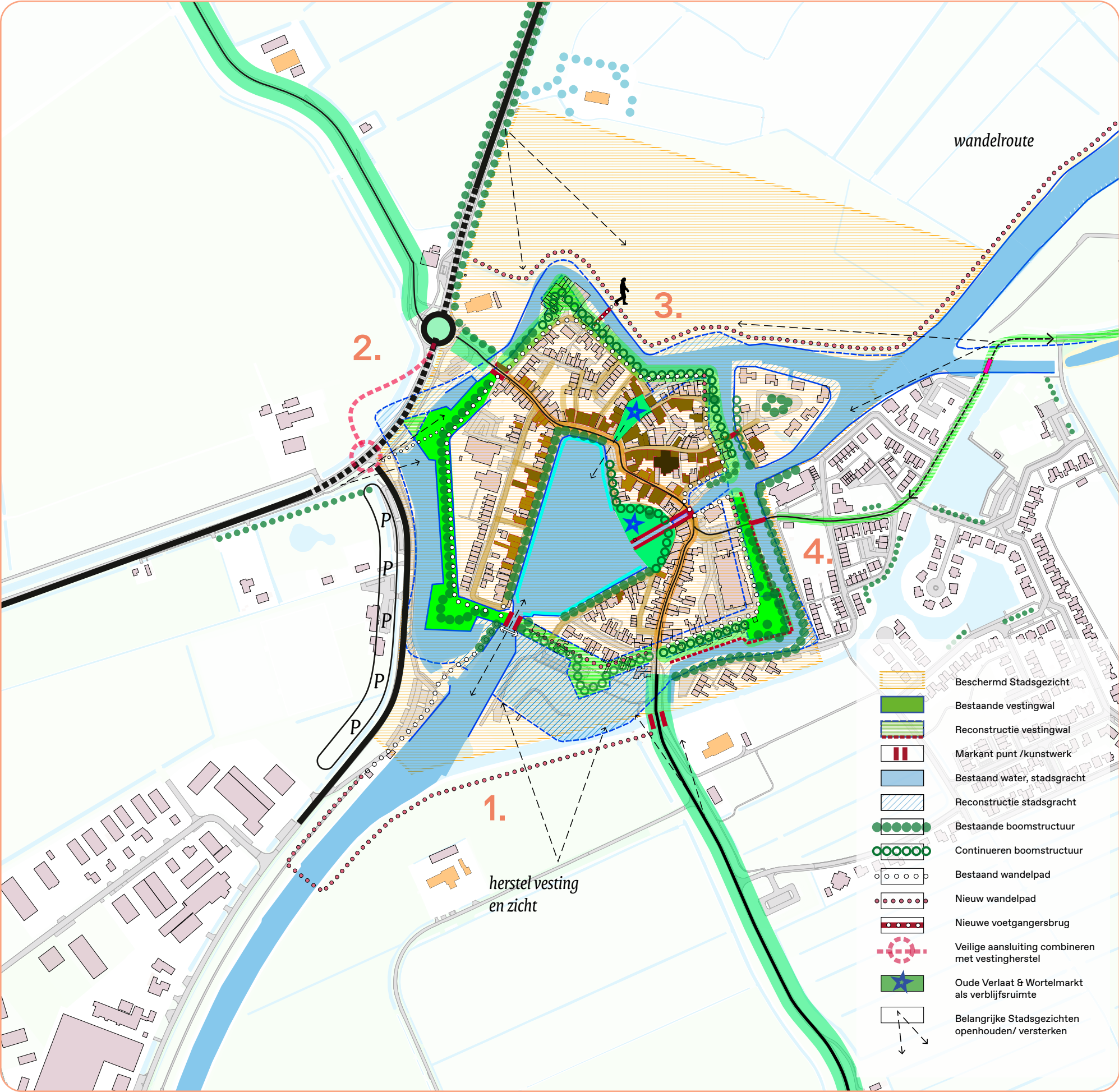
2. Met de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg zal een nieuwe verkeersveilige aansluiting (rotonde) op de N333 gemaakt moeten worden. Als een deel van de weg op wat meer afstand van de vesting wordt aangelegd, kan (de nu afgesneden) fortificatie hersteld worden met een brede ‘natte voet’ (water en/ of rietzone) ervoor. De nieuwe entree naar de stad wordt hiermee ruimtelijk gemarkeerd aan de provinciale weg en zo met de kleine omlegging in de weg, ook ruimtelijk meer zichtbaar als entree of ‘de poort’ naar Nationaal Park. Ook komend vanaf de Kuinderdijk is dit stadsgezicht zichtbaar.

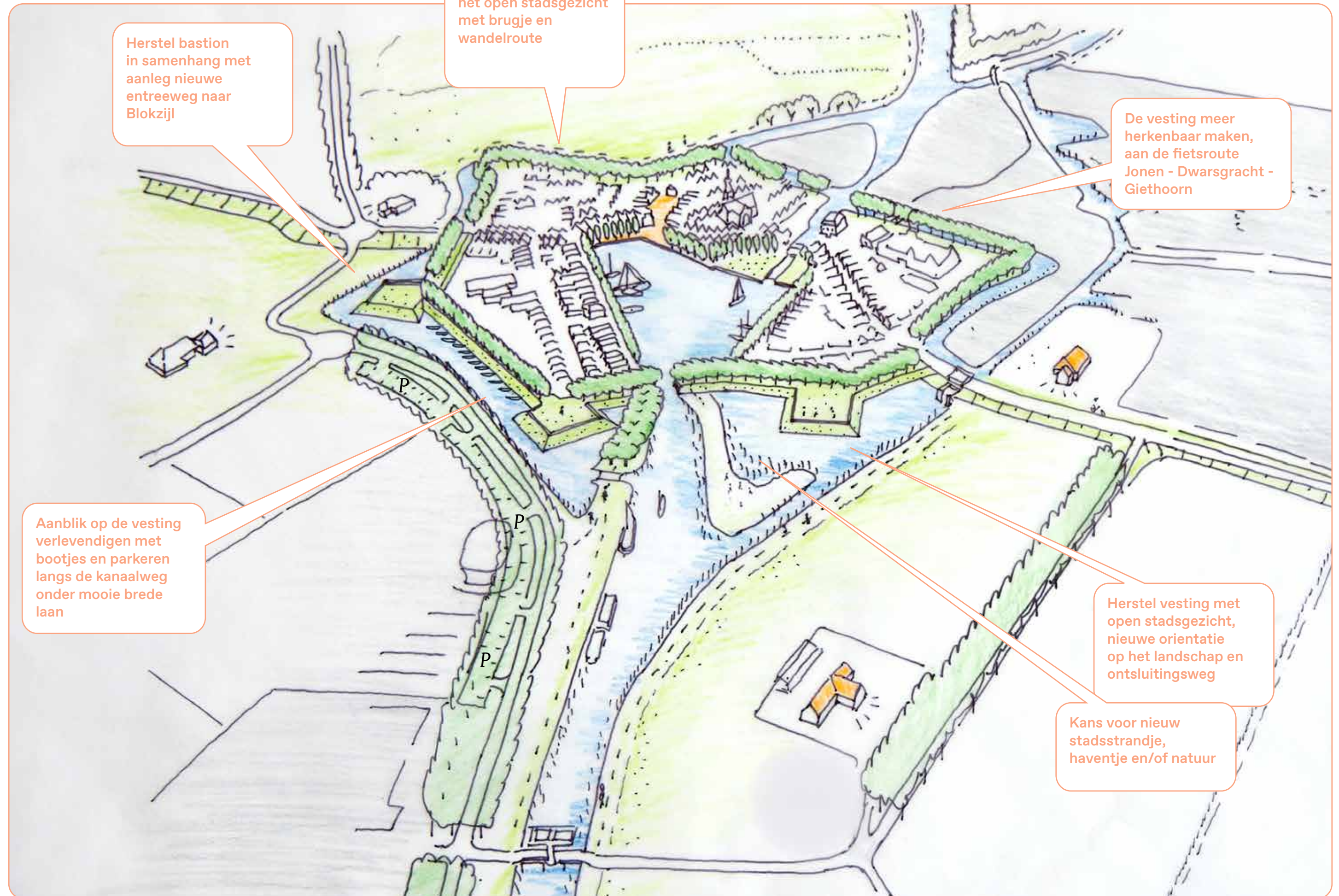
3. Aan de noordkant ligt er de kans om met een eventuele herontwikkeling van de botenhuizen de noordpunt van de vesting te herstellen. Op deze punt stond ooit een molen aan het open landschap. Belangrijk is om eventuele nieuwe bebouwing hier zeer zorgvuldig in te passen, zodat de geleidelijke opbouw van

het stadsgezicht, van laag naar hoog, met de kerk daarboven, behouden blijft. Het ontwerpen in dit stadsgezicht vergt een zeer zorgvuldige aanpak. Het zicht op de Lage Wal, de (toekomstige) functie van de boerderij aan de Steenwijkerweg, een (groene) inpassing van de nieuwbouw op de Rietvink en het recreatiepark en wandelroutes rond de stad moeten hierin worden meegenomen.

4. Aan de oostkant van de stad is de vesting niet meer zichtbaar. Deze kan ruimtelijk meer zichtbaar en beleefbaar gemaakt worden, bijvoorbeeld door de wal meer zichtbaar te maken. De entree naar de historische stad, rond de Matenbrug, aan de doorgaande fietsroute naar Giethoorn, wordt hiermee markanter en aantrekkelijker.

5. Rondje vesting Het herstel van de vesting biedt kansen voor de ontwikkeling van een aantrekkelijk wandelrondje rond de stad. Cruciale schakels zijn (a) de Kleine Breestraat, (b) langs het water bij Kaatje bij de Sluis, (c) verbinding over de Sas (NB. als alternatief kan - in combinatie met de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg - een verbinding buitenom gerealiseerd worden).

Schets kansen voor versterking vesting

Kansen voor het verlevendigen van het aanzicht, bijvoorbeeld met bootjes (i.c.m. verleggen dam)

Kansen voor het aantrekkelijker maken van de entree naar de vesting.

Kansen voor herstel vesting aan de zuidzijde, in combinatie met de verplaatsing van de camping.

Aanpak parkeer- en verkeersoverlast, aanleg nieuwe ontsluitingweg

De aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg is een belangrijke voorwaarde voor de versterking van het stadshart. Met deze weg hoeft al het auto-, vracht- en landbouwverkeer dat aan de andere kant van de sluis moet zijn (in de woonwijken, het recreatiepark en de landbouwgebieden) niet meer door de stad. Uit eerdere verkeerskundige onderzoeken komt naar voren dat er - mede door het toenemend recreatief verkeer (o.a. door de omvorming van het recreatiepark Tussen de Diepen naar vakantiewoningen) en zwaar landbouwverkeer - geen goede alternatieven zijn om de verkeersdrukke door de stad op een andere manier te verminderen.

Autoluwe inrichting stadshart met meer verblijfskwaliteit

De omleiding van het autoverkeer rond de stad opent de mogelijkheden om het stadshart meer autoluw in te richten, gericht op wandelaars en fietsers, met een hoge verblijfskwaliteit, horeca, winkeltjes en voorzieningen. Met minder geparkeerde auto's op straat ontstaat er daarbij meer ruimte voor groen, speel- en verblijfsplekken en/of terrassen en een klimaatbestendige inrichting. Een herinrichting van publieke ruimte biedt daarbij kansen om de historische betekenis van de stad meer zichtbaar en beleefbaar te maken. Een bijzondere kans biedt bijvoorbeeld het beter markeren van het Oude Verlaat. Dit is het restant van de 'Steenwijkse Zijl' (een sluis) die werd aangelegd in 1438 als verbinding tussen Steenwijk en de Zuiderzee. Aanvankelijk werd deze gebruikt voor de overslag van veldkeien. Deze sluis werd later gedempt, deels bebouwd en staat nu vol met geparkeerde auto's. Door de ooghalen kijkend zou deze ruimte (zonder auto's) een aangenaam groen en koel terras kunnen bieden als aanvulling op de kolk. Met een hersteld doorzicht naar de kolk en de Sassluis (volksmond de Sas) zou hier een breder verhaal verteld kunnen worden over het ontstaan van Blokzijl.

In een vervolgstap kan samen met bewoners en ondernemers verkend worden hoe een auto-luwe herinrichting van de binnenstad concreet invulling kan krijgen.

Overlast en schade door autoverkeer door de stad

Minder auto's in de stad biedt kansen voor meer verblijfskwaliteit. Bijvoorbeeld op het Oude Verlaat (beeld stadsplein in Deventer, ontwerp BoschSlabbers, landschapsarchitecten)

Wens is meer regie op het waardevolle historische stadsbeeld en de open stadsgezichten te voeren.

Regie op het stadsbeeld

Er is bij bewoners behoefte aan een meer samenhangende 'beeldtaal' voor bijvoorbeeld straatmeubilair, (gevel) reclames, duurzaamheidsmaatregelen en de architectuur bij nieuwbouw. De wens van Plaatselijk Belang voor meer regie focust zich op het Beschermd Stadsgezicht. Maar het aanzien van nieuwe ontwikkelingen rond het stadsgezicht (in de woonwijken, het recreatiepark, op erven, het bedrijventerrein) zijn hiervoor ook belangrijk. Nieuwbouw mag zich onderscheiden van de historische bouw, maar het mag het stadshart niet overschaduwen: het laten stralen van het stadshart staat voorop. Nieuwe ontwikkelingen (zoals een nieuwe autobrug over het Vollenhoverkanaal, kleine voetbrugjes, woningbouw, erftransformaties, ...) kunnen bijdragen aan de identiteit van Blokzijl, bijvoorbeeld door vormgeving, kleur- en materiaalgebruik. Aanbevolen wordt de komende periode meer aandacht aan de beeldtaal van nieuwe ontwikkelingen in én rond de stad te geven.

Ten aanzien van zonnepanelen wordt voorgesteld hier in het Beschermd Stadsgezicht zeer terughoudend mee om te gaan. Het zonnepark dat in ontwikkeling is en de grote dakvlakken op het bedrijventerrein en agrarische erven bieden met elkaar meer dan voldoende mogelijkheden om zonne-energie voor Blokzijl op te wekken. Via coöperaties kan de duurzame stroom gedeeld worden met de bewoners.

Voorstel is een samenhangend Beeldkwaliteitsplan op te stellen, voor zowel de binnenstad (Beschermd Stadsgezicht) als de omliggende wijken (wonen, werken, voorzieningen, recreatie) en zowel ten aanzien van bebouwing als inrichting buitenruimte, straatmeubilair, reclame en inpassing duurzame energie. Met een filter van beplantingen kan het zicht op de witte opvallende bebouwing in de stadsranden wat verzacht worden.

Open stadsgezichten

De vestingwal - met de duidelijke entrees tussen de wallen door - vormen een duidelijke grens tussen binnen en buiten de stad: binnen is het stedelijk, buiten ligt het open landschap. De open landschappen rond de vestingen zijn daarom een belangrijk onderdeel van het stadsgezicht. Bewoners geven aan dat zij ook graag zien dat het open landschap rond Blokzijl behouden blijft, met zichten op de kerk, vergezichten naar het Giethoornsche Meer en doorzichten vanuit de kolk richting de voormalige Zuiderzee.

Het open landschap rond de stad vormt zo mede een belangrijk onderdeel van de kwaliteit en identiteit van het stadje. Op dit moment heeft het noordelijk stadsgezicht een beschermde status. Met de stadsvisie wordt voorgesteld om ook de huidige open landschappen aan de zuidkant en westkant als nieuwe open 'stadsgezichten' duidelijker te benoemen als van waarde voor de toekomst. Met de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg en herstel van de vestingwerken kan er aan de zuidzijde een nieuw, betekenisvol stadsgezicht ontwikkeld worden. De ruimte biedt kansen voor wandel- en struinpaadjes, mooie oevers en waterlopen, natuur, landbouw en recreatie en een stadsstrandje.

De nieuwe beweegbare brug over het Vollenhoverkanaal kan een nieuw markant punt in deze ruimte gaan vormen. De nieuwe weg en brug vragen om een zorgvuldig ontwerp, als onderdeel van het stadsgezicht, met de vesting, de open ruimte en ruilverkavelingserven.

Waarde van de open stadsgezichten: zicht op de stad, zicht vanuit de stad op het open landschap

Het stadsgezicht aan de noordkant van de stad. Het aanzicht is van hoge waarde.

Nieuwe stadsgezicht, aan de zuidzijde van Blokzijl. Met een nieuwe ontsluitingsweg gaat deze zijde van de stad een belangrijke entree vormen. De ruilverkavelingserven vormen hier - met hun oranje dakvlakken en erfbeplantingen markante plekken in de ruimte.

Erfkwaliteit

Rondom Blokzijl liggen in het landschap markante boerenerven. Ook deze erven zijn belangrijk voor de kwaliteit en belevingswaarde van de open stadsgezichten en het omliggende landschap. Voorstel is de (vrijkomende) agrarische erven bijzondere ontwerpaandacht te geven, waarbij zowel gekeken wordt naar passende functies (wonen, recreatie, voorzieningen, kleinschalige ambachten, nieuwe vormen van agrarisch grondgebruik, ...), functionele samenhang met het omliggende landschap, landschappelijke inpassing, als de architectuur van erfbebouwing. Denk bijvoorbeeld aan behoud van de kenmerkende erfbeplantingen en oranje dakvlakken van de ruilverkavelingsboerderijen versus bijvoorbeeld de rieten kappen van de boerderijen op de oude duintjes.

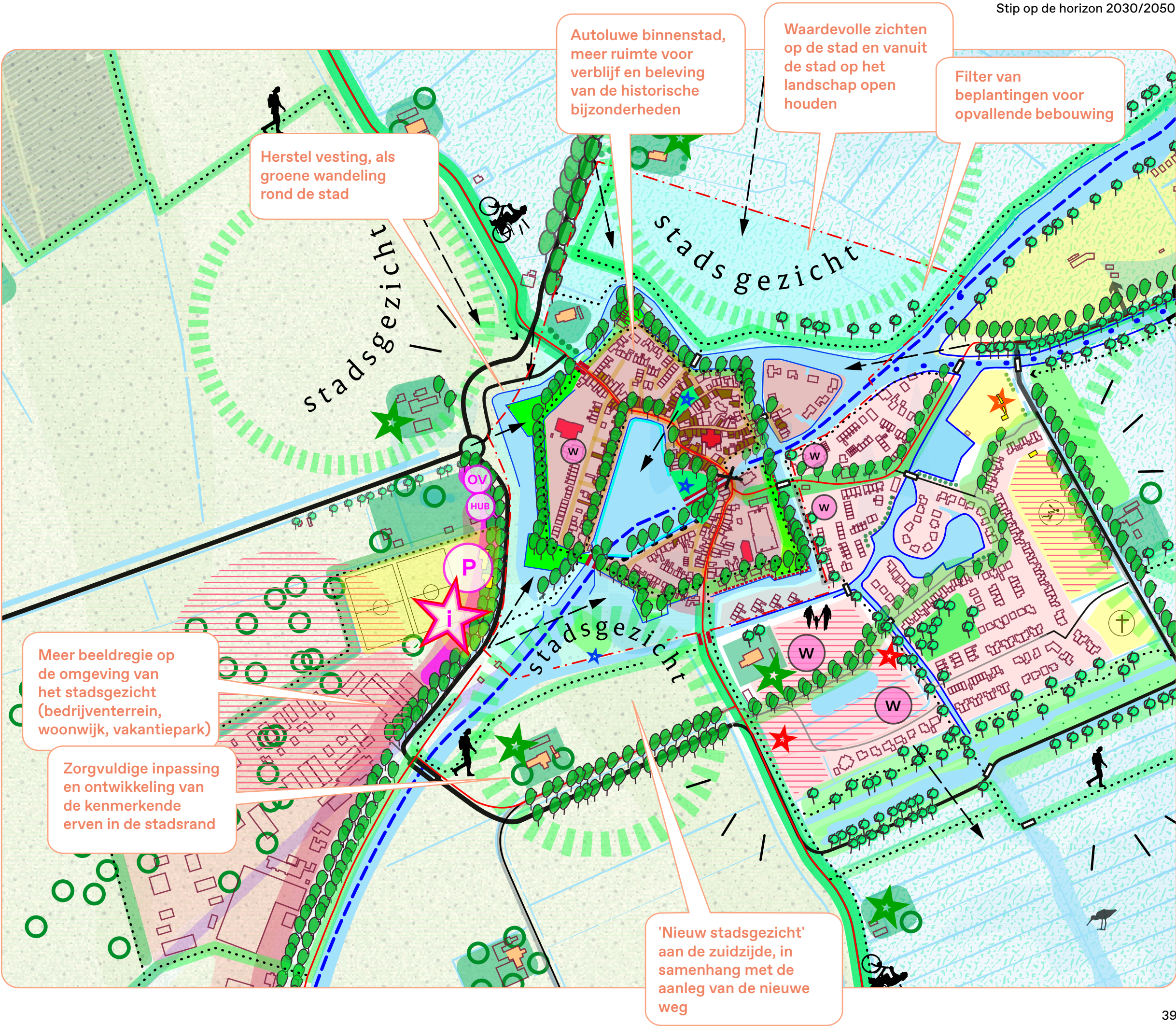
Voorbeelden van voortbouwen aan de bijzondere kwaliteiten van agrarische erven ('Potatoshed', ontwerp: Julius Taminiau Architects)

Voorbeeld van zorgvuldige ontwerpaandacht bij inpassing nieuwe functies (ontwerp: Sigurd Larsen, Michelberger hotel)

Historische stad komt weer tot bloei

- Legenda
- Bebouwing**
- Historische kern
 - Woonwijken / bedrijventerrein
 - Recreatieve voorzieningen
 - Uitbreidings- en verdichtingslocaties
 - Kansen voor voorzieningen
- Infrastructuur**
- (Nieuwe) hoofdontsluiting auto
 - Hoofdroutes voor de fiets
 - Wandel/struipaden
 - Hoofdvaarroute
 - Kanoroute
 - Bruggen / (trek) pontjes
- Erfgoed, groen & water**
- Beschermd stadsgezicht
 - (Herstel) vesting
 - Open stadsgezichten
 - Belangrijke zichten
 - Groene stadsranden
 - Groene plekken
 - Groene erven
 - Kansen voor bomen en bos

Visiepunt 2

Toekomstbestendige stad en duurzaam ommeland

Inspelen op (lange termijn) opgaven: naar een duurzame, klimaatrobuuste stad in een aantrekkelijk natuurinclusief landschap

Wat zijn de wat langere termijn trends, ontwikkelingen en opgaven waar met de ontwikkeling van Blokzijl rekening mee gehouden zou moeten worden? Naast sociaal-economische verwachtingen (die centraal staan in visiepunt 4), zijn er opgaven rond klimaatverandering, water, natuur, biodiversiteit en landbouw die grote uitdagingen betekenen, maar ook nieuwe kansen bieden.

Toenemende kans op clusterbuien

Klimaatverandering

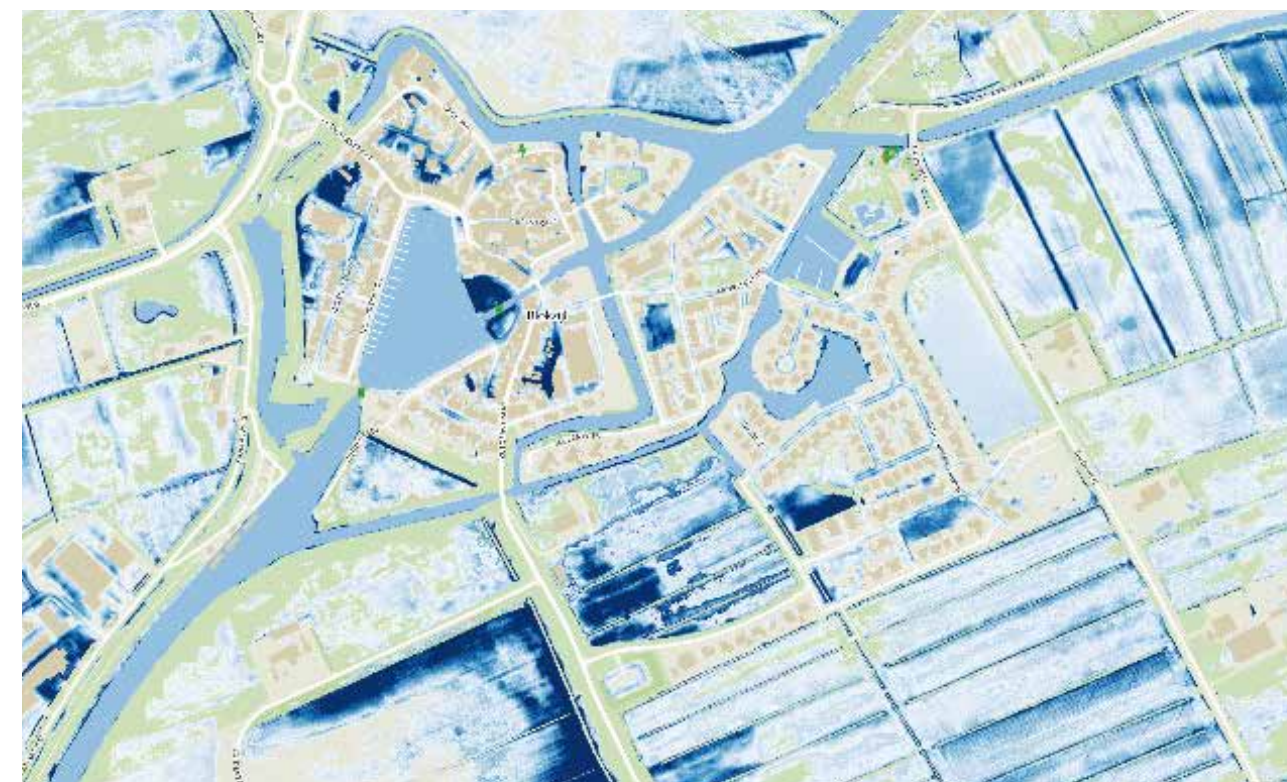
De klimaatverandering zal de komende decennia een steeds belangrijkere factor worden voor het grondgebruik, de natuur en de ruimtelijke ordening. Zowel verdroging, hittestress als wateroverlast zijn ontwikkelingen waar rekening mee moet worden gehouden. Ook bij locatiekeuze voor nieuwe functies (wonen, voorzieningen, ...) zal hier steeds nadrukkelijker rekening mee moeten worden gehouden.

Ruimte voor water

(Mogelijke) wateroverlast kan vooral in de lage delen van de stad en het landschap optreden, vooral als hier bijvoorbeeld woningen staan of wegen liggen en er geen of onvoldoende rekening is gehouden met ruimte is voor waterberging en afvoer. De locatie van de camping aan de zuidkant van Blokzijl is een voorbeeld van zo'n kwetsbare, laaggelegen plek. Ook de Noordermaten, en de omgeving van 'de Ploats', de Steenwijkerkolk, de Wortelmarkt, het Boffersweidje (rond de supermarkt) zijn laaggelegen plekken binnen het bebouwde gebied van Blokzijl. Met de ontwikkeling van nieuwe functies, vervangen riolering en bijvoorbeeld de herinrichting van het stadshart is het relevant om meer dan voorheen rekening te houden met ruimte voor water.

Voorkomen hittestress

Ook het voorkomen van hittestress vraagt aandacht, in de bebouwde gebieden maar ook bijvoorbeeld voor de koeien in de wei. Hiervoor zijn schaduw, bos en bomen nodig. Schaduw kan op hete momenten de gevoelstemperatuur verlagen met 7 tot 15 °C; grote bomen en bosjes kunnen de gevoelstemperatuur zelfs met 12 tot 19 °C verlagen. Meer grote bomen en kleine bosjes in de stad, rond de vesting en in de wijken kunnen daarmee in belangrijke mate bijdragen aan het dempen van de klimaateffecten. Omdat bomen tijd nodig hebben om groot te worden is het belangrijk dit nu mee te nemen in alle ruimtelijke ontwikkelingen. Op de kaart zijn indicatieve voorstellen voor locaties gedaan.

Kans op wateroverlast in de lage delen (kaart Fluvius)

Bomen geven schaduw en koelte op hete dagen. Meer kans op hittestress bijvoorbeeld op de kade en in de woonwijken. (kaart Fluvius)

Mogelijkheden om de stad en de wijken aan te passen op klimaatverandering

Aanleg groene wadi's
(Nijmegen, ontwerp Zwarte Hond, De Urbanisten)

Meer groen in de stad (voorbeeld aanleg van meer groen in een
Singelpark rond de binnenstad van Leiden)

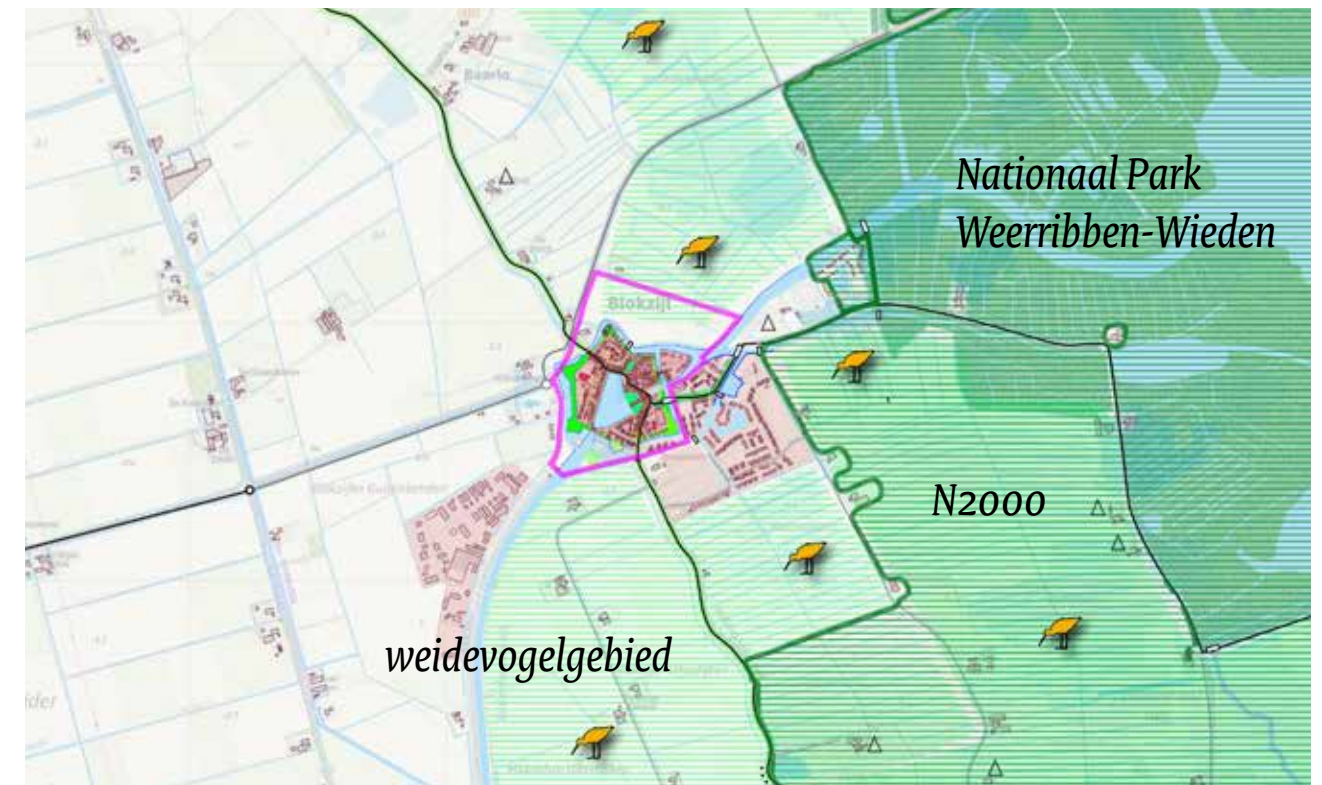

Meer groen in de wijken
(voorbeeld Rietensplein, Leuven)

Opgaven in het buitengebied

Naast klimaatverandering zijn voor het buitengebied de lange termijnopgaven rond natuur en landbouw van belang voor de toekomst. Blokzijl grenst aan de oostzijde aan het Natura 2000-gebied de Weerribben-Wieden en aan weidevogellandschappen. Agrarische bedrijven staan momenteel voor grote uitdagingen rond de aangescherpte milieueisen, stikstof, mest, klimaat (CO₂ uitstoot), waterkwaliteit, biodiversiteit en dierwelzijn. Met de blik op de lange termijn zal de landbouw in het veenweidelandschap meer 'natuurinclusief' worden, met hogere waterpeilen (gericht op veenbehoud en verminderen CO₂ uitstoot), minder mest (minder stikstof en fosfaten) en een hogere biodiversiteit.

Het veenweidelandschap zal op termijn zo wat natter, gevarieerder en diverser worden, met meer variatie in type graslanden, meer biodiversiteit, veel weidevogels en natuurlijke oevers langs de sloten.

Blokzijl grenst aan de noord-, oost- en zuidzijde aan veen(weide)landschappen met hoge natuurwaarden (N2000, weidevogelgebieden). De landbouw staat hier voor grote opgaven.

Impressie natuurinclusieve landbouw in het veenweidegebied
(Ruimtelijke Verkenning buitengebied Steenwijkerland, VPxDG, 2024)

Kansen voor sterkere verbindingen tussen Blokzijl, het landschap, de agrariërs en de natuur

Naast grote uitdagingen voor de betreffende agrariërs, kan deze ontwikkeling ook nieuwe kansen bieden, zowel voor de agrariërs als voor Blokzijl. Met deze Stadsvisie wordt voorgesteld om de transitie van het buitengebied te omarmen, het landschap met de erven beter te verbinden met Blokzijl. Voor de agrarische bedrijven en stoppende agrariërs kunnen sterke verbindingen met Blokzijl mogelijk gaan bijdragen aan nieuwe verdienmodellen, door lokale afzetmogelijkheden, meer activiteiten en/of ontwikkelingsmogelijkheden op de erven.

Nieuwe functies op erven

Het voorstel is nader te verkennen hoe er meer ruimte geboden kan worden voor agrarische verbreding (bijvoorbeeld verkoop van streekproducten, herenboeren, recreatie, natuurexcursies, kinderopvang, etc..) en nieuwe functies op (vrijkomende) erven, zoals wonen, kleinschalig werken, recreatie, verblijf, etc. Altijd in samenhang met de versterking van de groene stadsrand en de betere verbindingen tussen stad, landschap, agrariërs en natuur.

Groene afronding van de stad, stadsrand als verbinding tussen stad en landbouw

Door de aanwezigheid van het veen, het Natura 2000-gebied en de weidevogelgebieden kan Blokzijl zich niet meer aan de oost- en zuidzijde verder uitbreiden. Met de Noordermaten komt Blokzijl tot een afronding aan deze kant van de stad. In samenhang met de ontwikkelingen in het buitengebied ligt hier een kans om tot een groene afronding te komen met betere verbindingen tussen Blokzijl, het landschap en de natuur. Zie ook ambitie 3 'Blokzijl als poort naar de natuur'.

Nieuwe functies op erven

De Nije Mieden in Friesland (voorbeeld van een bedrijf dat een omslag heeft gemaakt van groot gangbaar bedrijf op 242 ha, naar natuurinclusief, biologisch-plus in combinatie met natuurbeheer, streekproducten, valuta-voor-veen, verbindingen met de omgeving)

Groene afronding van de stad aan de kant van de veenweidelandschappen

Geschiedenis als inspiratie voor de toekomst

Blokzijl had in het midden van de 17de eeuw een gerieflijke havenkom waar schepen veilig en beschut hun ladingen konden laden en lossen. Maar al vanaf de eerste aanleg bleek dat de toegankelijkheid van de haven werd belemmerd door het zand dat door de zee aangevoerd werd. In de loop van de zeventiende eeuw werd buitendijkse aanslibbing en verzanding een steeds groter probleem. In 1663 en 1664 werd daarom de toegang tot de haven verlengd, uitgediept en voorzien van strekdammen. Aan het eind van de noordelijke strekdam kwam een lichtopstand, ook wel havenlicht genoemd.'

Blik op de lange termijn

Voor de komende 10 jaar bieden de bestaande locaties binnen Blokzijl voldoende ruimte voor woningen, bedrijven en voorzieningen (zie ook visiepunt 4). Om voorzieningen op peil te kunnen houden zijn er daarna wellicht nieuwe uitbreidingslocaties nodig. Aan de kant van het veen(weide)landschap zijn daarvoor geen of zeer beperkte mogelijkheden. Een groot deel van het gebied is Natura2000-gebied en/of belangrijk als weidevogelgebied. Daarbij is voor nieuwe woon-werklocaties het principe 'bodem en water sturend' leidend. Dit betekent dat de lage delen in het landschap meer en meer gereserveerd zullen moeten worden voor waterberging en dat er voor bouwlocaties vooral zal worden gekeken naar hogere, drogere gebieden met een lage overstromingskans in de toekomst.

Toekomst voor de Blokzijler Uiterdijken

Aan de 'overzijde' van Blokzijl ligt zo'n toekomstbestendig hoog en droog gebied, bestaande uit het kenmerkende blokzijlerzand. Deze voormalige buitendijkse zandbank van de Zuiderzee ontwikkelde zich vanaf het midden van 17de eeuw voor de haven van Blokzijl. De zandbank werd door aanspoeling van zand en opslibbing steeds hoger. Na drooglegging van de Zuiderzee én de ontwatering en inklinking van de veengronden is deze zandbank nu een stabiele hogere plek in het landschap geworden. Het gebied ligt ruimschoots hoger (op ca 0,00-1,00 plus NAP) dan de omliggende klei- en veengronden (op ca 0,3 - 1,20 min NAP).

Voor de lange termijn liggen hier nieuwe kansen voor Blokzijl. Wellicht een kans om een eigentijds, bosrijk 'hoger land' te ontwikkelen, met nieuwe (voedsel) bossen, bomen, woningen en recreatie, met hogere peilen (om wegzijging uit de Weerribben-Wieden tegen te gaan). Voorstel is de mogelijkheden voor de lange termijn ruimtelijk nader te verkennen.

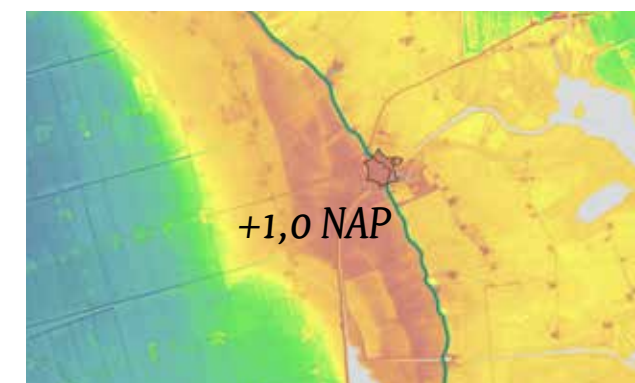
Voor de korte termijn (tot 2030) betekent dat met de Stadsvisie wordt ingezet op een mooie, aantrekkelijke, duurzame, natuurinclusieve afronding van Blokzijl aan het veengebied. En dat voor nieuwe ontwikkelingen en grotere opgaven naar de 'overzijde' - naar de Blokzijler Uiterdijken - zal worden gekeken. De arcering die hiervoor op de kaart staat is suggestief.

Lange termijn: wonen in een bosrijk Blokzijler Uiterdijken? (beeld: Zeist, Groosman architects en MAKE space)

Historische kaart
De kust voor Blokzijl verzandde in de 17e eeuw.

Hoogtekaart
Op de huidige hoogtekaart is de strandwal die zich voor de kust van Blokzijl ontwikkelde goed te zien. De Zuiderzee is drooggelegd en de veengebieden zijn ingeklonken, waardoor deze zandige rug nu het hoogste deel van het landschap is. Op de huidige topografische kaart is dit gebied aangeduid als de 'Blokzijler Buitenlanden', in de volksmond wordt dit gebied nog steeds de 'Blokzijler Uiterdijken' genoemd, naar de oorspronkelijke historische naamgeving. (NB het gebied wat op de topkaart als de Blokzijler Uiterdijken staat aangeduid wordt hiermee niet bedoeld.)

Toekomstbestendige stad en duurzaam ommeland

Legenda

Bebouwing

Historische kern

Woonwijken / bedrijventerrein

Recreatieve voorzieningen

Uitbreidings- en verdichtingslocaties

Kansen voor voorzieningen

Infrastructuur

(Nieuwe) hoofdontsluiting auto

Hoofdroutes voor de fiets

Wandel/struinpaden

Hoofdvaarroute

Kanoroute

Bruggen / (trek) pontjes

Erfgoed, groen & water

Beschermde stadsgezichten

(Herstel) vesting

Open stadsgezichten

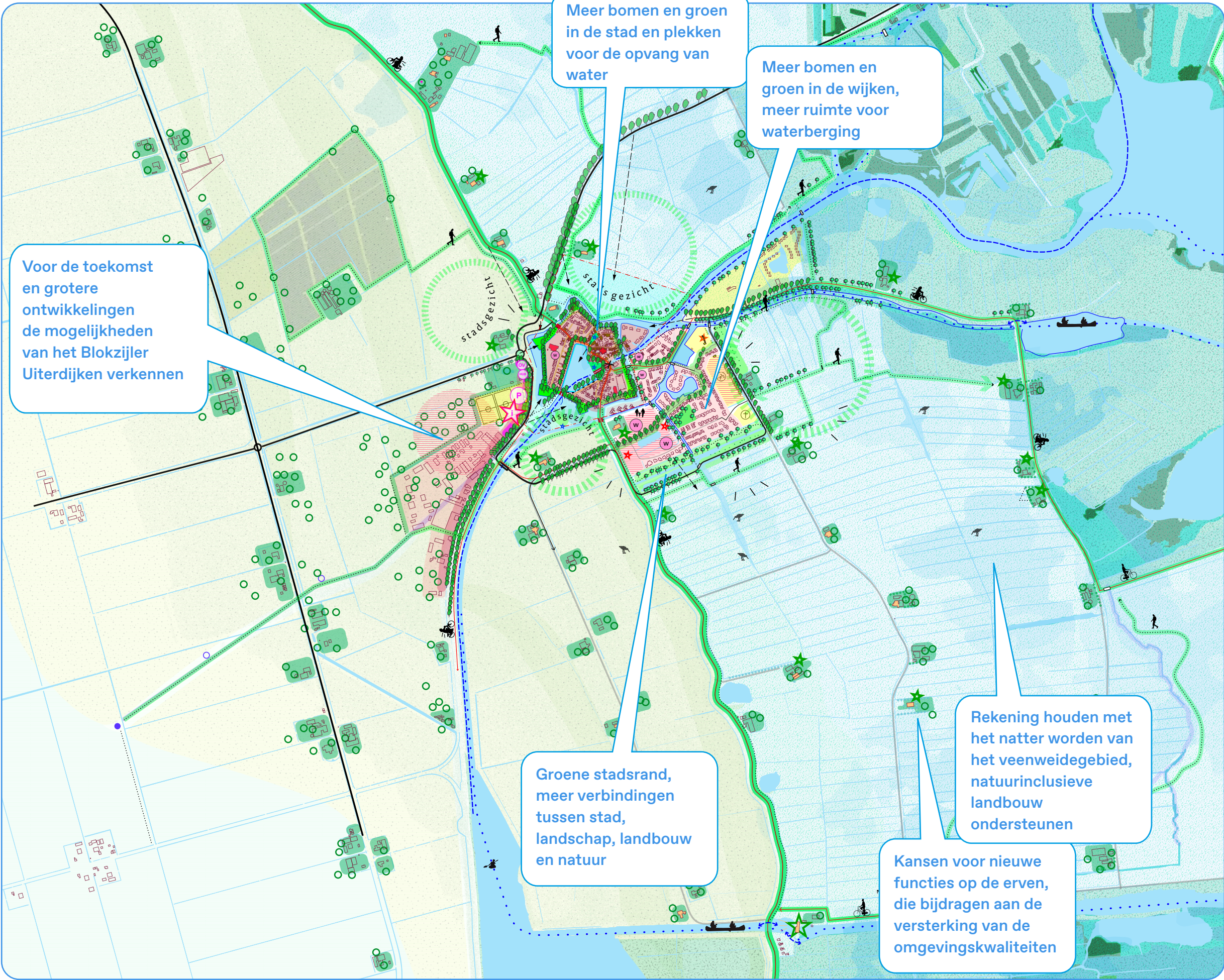
Belangrijke zichten

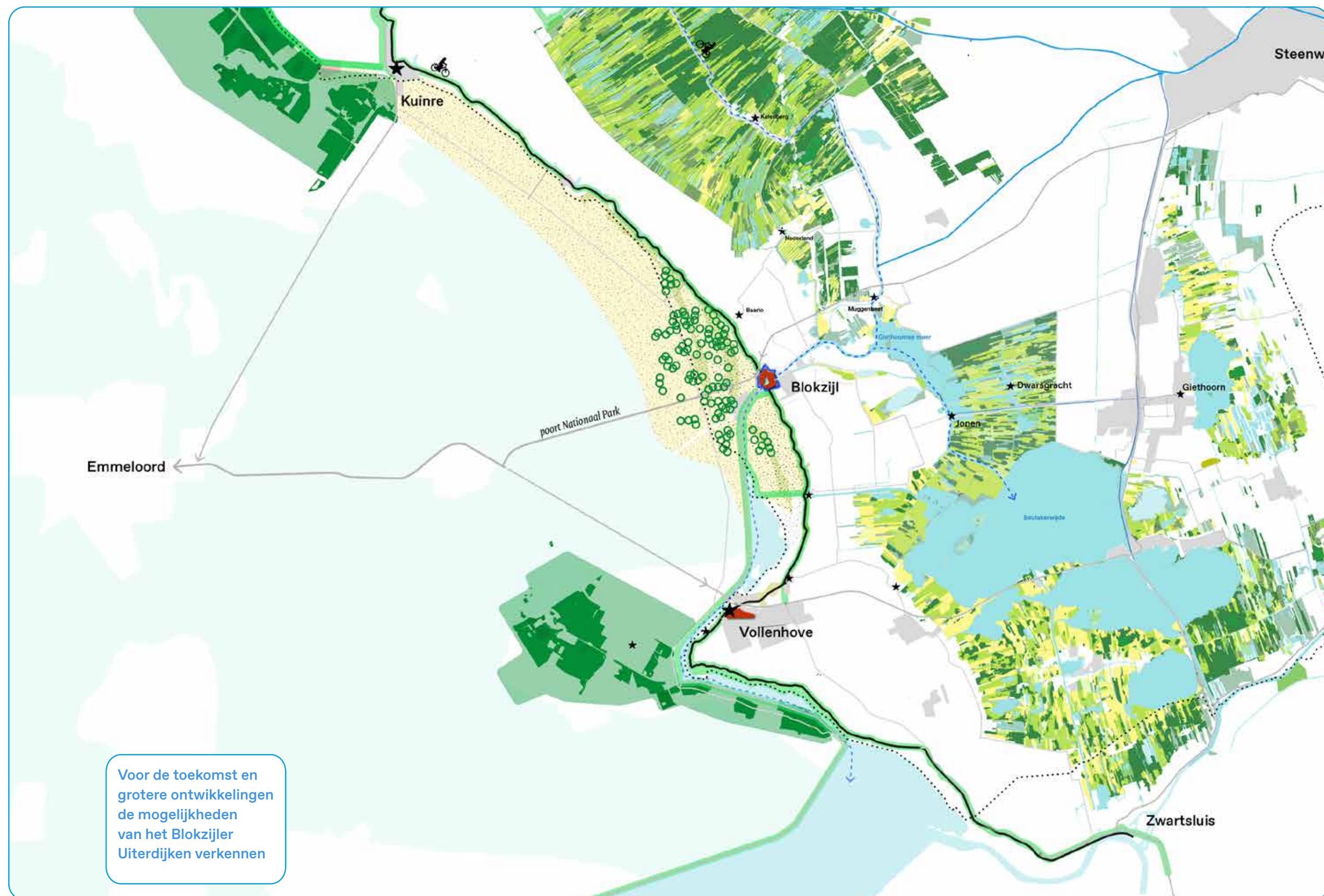
Groene stadsranden

Groene plekken

Groene erven

Kansen voor bomen en bos

Visiepunt 3

Poort naar de natuur

Blokzijl versterken als poort naar Nationaal Park Weerribben-Wieden

Blokzijl is een van de recreatief-toeristische poorten rond Nationaal Park Weerribben-Wieden. Het maakt deel uit van de 'schil' rond de natuurkern van Nationaal Park, met aantrekkelijke stadjes, erven, voorzieningen en agrarische cultuurlandschappen. Het doel is dat bezoekers hier hun auto parkeren, en te voet, of met fiets of boot verder Blokzijl en het natuurgebied ingaan. De drukke, overbelaste dorpen (zoals Giethoorn, Nederland, Dwarsgracht en Jonen) en delen van de natuur kunnen hiermee wat worden ontzien. De poortfunctie biedt omgekeerd kansen voor vitale, levendige dorpen en stadjes rond de natuur.

Op dit moment komen er jaarlijks bijna 100.000 bezoekers naar Blokzijl. De parkeerplaats aan de Kanaalweg, net buiten de vesting, werkt goed als overstapplaats: veel mensen laten hier hun auto staan om op de fiets of wandelend verder te gaan. In 2022 is hier een hub met elektrische deelfietsen geplaatst. De stad is - vooral zomers - rond de kolk een levendige plek met restaurants, winkeltjes en allerlei activiteiten.

In de bewonersbijeenkomsten zijn er allerlei ideeën geopperd om de poortfunctie te verbeteren, mede om de leefbaarheid te versterken en de voorzieningen in de kern in stand te kunnen houden. De verkeersdrukke in de stad moet minder worden en er moet meer te doen en te beleven zijn (dan blijven mensen langer of komen ze vaker terug). Vaarroutes en aanlegplekken kunnen

Blokzijl als poort naar de natuur

worden verbeterd en uitgebreid, de recreatieve routes door de stad en verder naar de natuur moeten worden uitgebreid en daarnaast ook aantrekkelijker worden. Ook zou het landelijk gebied meer bij de stad betrokken kunnen worden. De afstand tussen Blokzijl en de 'echte natuur' voelt nu ver.

De Stadsvisie laat de condities (voorwaarden) zien waarmee de kwaliteit én belevingswaarde van het historische stadshart kan worden versterkt: een autoluw stadshart, een aantal aantrekkelijke plekken en pleinen, goede parkeervoorziening(en) buiten de stad, een informatiepunt en versterking van de vestingstructuur en wandelroutes met mooie plekken in het landschap rond de stad.

De kolk in Blokzijl, levendig hart van de stad

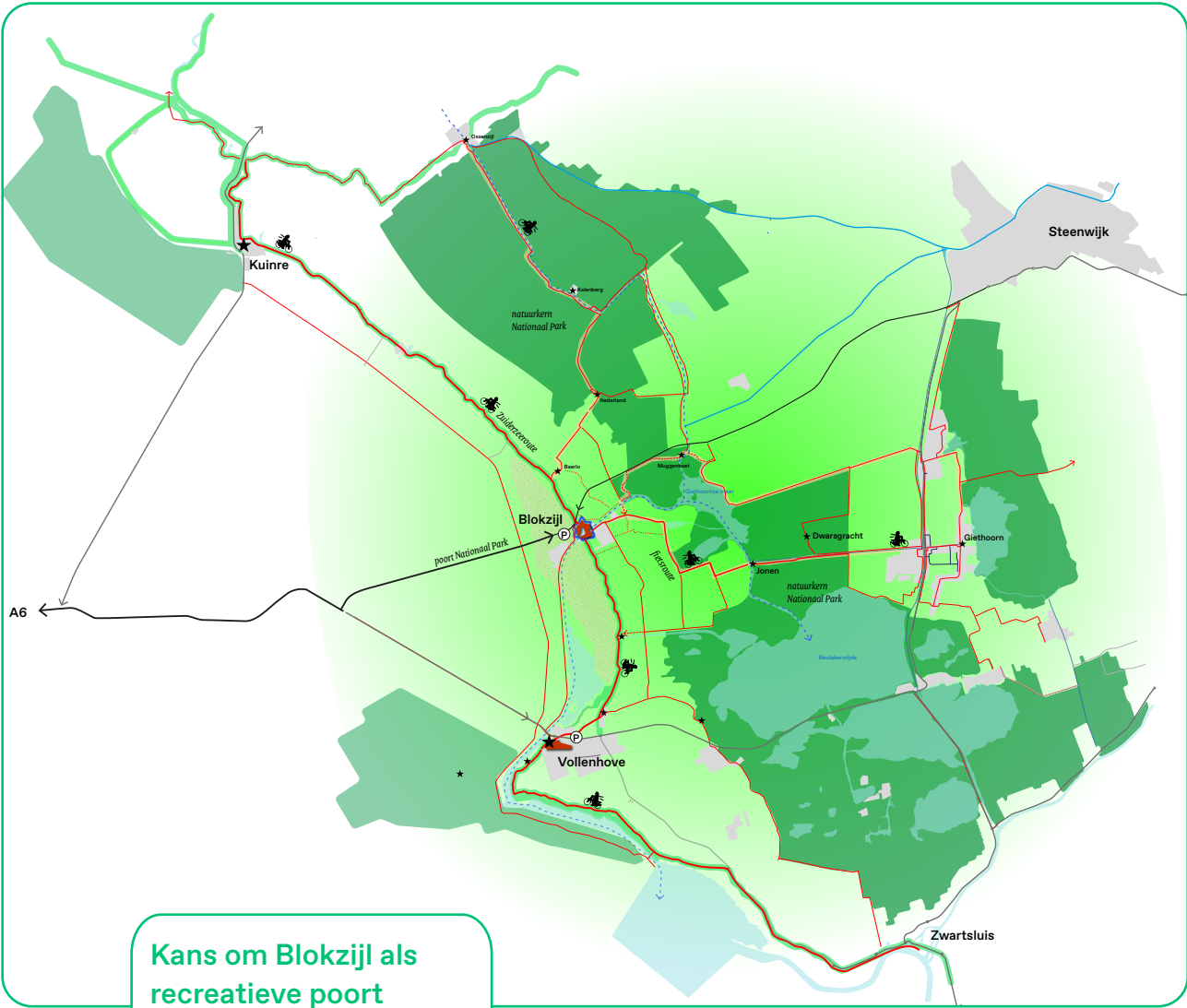
Benutten van de strategische ligging, tussen de Randstad en de Weerribben-Wieden

Blokzijl had eeuwenlang een centrale positie bij de ontginning van het achterliggende veenlandschap. De stad ontstond op de plek waar de Steenwijker Aa uitmondde in het Almere. Met sluizen (zijlen) in de zeedijk werden eerst veldkeien uit Steenwijk en later turf uit de omgeving van Giethoorn afgevoerd en verhandeld naar de steden in het westen. Toen de turfwinning zich op commerciële schaal ontwikkelde was Blokzijl de belangrijkste havenplaats in deze regio. De hele grachtenstructuur, waaraan ook Jonen, Dwarsgracht en Giethoorn ontstonden, is gericht op Blokzijl.

Met de drooglegging van de Noordoostpolder is de positie van Blokzijl ruimtelijk sterk veranderd. Door het Vollenhoverkanaal heeft Blokzijl echter een plek aan de doorgaande vaarroute, tussen de randmeren, Weerribben-Wieden en Friesland weten te behouden. Via de Flevopolder en de A6 ligt Blokzijl weer op een strategische positie tussen de Randstad, de Weerribben-Wieden, Giethoorn en Steenwijk. Deze positie kan richting de toekomst beter worden benut voor behoud en ontwikkeling van de vitaliteit (functies en voorzieningen in de stad).

Blokzijl had eeuwenlang een centrale positie bij de ontginning van het achterliggende veenlandschap. Alle vaarten zijn gericht op Blokzijl. Blokzijl was de poort naar het achterland.

Kans om Blokzijl als recreatieve poort naar Nationaal Park Weerribben-Wieden sterker op de kaart te zetten

Zicht vanaf de Kanaaldijk op de kerktoren, het laantje biedt een prachtige toegang tot de stad.

Aantrekkelijke ontvangst langs de Kanaalweg

De poortfunctie van Blokzijl kan worden versterkt door de uitbouw van de ontvangst langs de Kanaalweg.

- Met een nieuwe aansluiting aan de N333 (met een rotonde, verlegging van de weg en herstel westelijke punt van de vesting) wordt Blokzijl een markant punt aan de doorgaande weg. Blokzijl toont zich met haar vestingwerken. Mogelijk kunnen er bootjes in het water voor de vesting komen (middels een verplaatsing van de dam), waardoor het aanzicht nog wat levendiger wordt.
- Kans is de verplaatsing van het OV-punt van de Kuinderdijk naar de nieuwe aansluiting. Hiermee ontstaat een mooi open zicht (zonder borden en objecten) op de historische vesting.
- De huidige parkeerplaatsen zijn nu eenvoudig maar prima ingepast met hagen langs de Kanaalweg. Om de parkeercapaciteit te vergroten kan de strook met parkeerplaatsen, hagen en bomen verder worden doorgetrokken worden, voorlangs de sportvelden, tot aan het Waterkeringpad (entree naar de stad). De parkeerplaatsen komen dan ook dicht bij het mooie wandelpad met de grote kastanjabomen naar de havenkolk te liggen.
- Met een grotere parkeercapaciteit kan een deel van de parkeerplaatsen uit de stad worden verplaatst en kan de poortfunctie versterkt worden.
- Deze entree kan (op termijn) versterkt worden door de herinrichting (of verplaatsing van) van de buitendijkse parkeerplaats, het waterwerk in het dijkje en (eventueel) de woonboten. Met het verplaatsen van de camping, het herstel van de vestingwerken en de aanleg van een nieuwe brug over het kanaal wordt dit de nieuwe voorkant van de stad.

Voor de lange termijn liggen er aan deze zijde van de stad kansen voor een nieuw informatiepunt, samen met een aantal voorzieningen die zowel voor de stad als bezoekers zijn (supermarkt / boerenmarkthal, (sport)kantine/terras, toiletten, tentoonstellingsruimte, etc.). Hier kunnen ook streekproducten vanuit het project 'Lekkers uit de Kop' kunnen verkocht worden.

Boten die even op de bediening van de brug moeten wachten kunnen hier aanleggen. Vanaf deze kant is er een heel mooi zicht op de vesting, de Sas, haven en kerk. Ook is er zicht op de nieuwe brug en de mooie ruilverkavelingserven - met de rode dakvlakken - in de stadsrand.

Inspiratie voor combinatie van een ontvangstgebouw met een supermarkt (streekproducten), met een terras aan het water, aan een fietsroute en een groene omgeving (vesting) (ontwerp: Zwarte Hond voor supermarkt in Meerstad)

Supermarkt met 'Lekkers uit de Kop'.

'Lekkers uit de Kop' is een voorbeeld van samenwerkingsverband lokale ondernemers onder de vleugels van Stichting Weerribben-Wieden.

Aantrekkelijk stadshart

De kans is bezoekers - naast de havenkolk - nog meer te laten zien en ervaren van de bijzonderheden en geschiedenis van de stad.

- Het autoluw maken van de binnenstad, zitplekken en een herinrichting van bijzondere plekken zoals het Oude Verlaat en de Wortelmarkt zullen de stad aantrekkelijker maken voor een langer bezoek.
- Ook de versterking van de vesting zal de stad aantrekkelijker maken. Naast een bezoek aan de kolk, kan daarmee een mooie, afwisselende, groene, (op zomerse dagen) koele wandeling rond de stad worden gemaakt. De vestingroute, met uitzichten over de omgeving, is een uitnodiging om de mooie omgeving verder te gaan verkennen.
- Het herstel van de vesting aan de zuidzijde kan gecombineerd worden met een nieuw zwemstrandje, picknickweide of een klein evenemententerrein. Dit sluit aan op een ontwikkeling waarbij (op termijn) de zuidzijde meer en meer de voorkant van Blokzijl zal gaan vormen.
- Met de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg en een autoluwe binnenstad wordt de stad aantrekkelijker en leefbaarder, zowel voor bewoners als bezoekers. Er ontstaat ruimte voor een parkje om rustig te zitten, een pleintje met leuke terrasjes, straatjes met winkeltjes en horeca, meer ruimte voor activiteiten of evenementen. Door een betere verblijfskwaliteit zal Blokzijl aantrekkelijker worden voor horeca, winkeltjes en allerlei (culturele) activiteiten.
- Uit onderzoek blijkt dat in binnensteden die auto-luw zijn gemaakt en die meer sfeervol en aantrekkelijk zijn ingericht, de gemiddelde omzet van winkels hoger is dan in steden waar de inrichting minder goed is. Daarmee is een autoluwe binnenstad ook maatschappelijk en economisch aantrekkelijker.

Kans is met een zorgvuldig planproces, herinrichting van de buitenruimte en aantrekkelijke vormgeving van specifieke plekken de kwaliteit, duurzaamheid en uitstraling van het stadshart te versterken.

Stadsplein in Deventer
(ontwerp: BoschSlabbers)

Groene straten, met doorlatende verharding

Bolwerk 's Hertogenbosch, een voorbeeld van een plek met open verharding, groen en grote bomen (ontwerp: OSLO)

Schets autoluw, groen stadshart met aantrekkelijk verblijfsplekken en sterke relaties met de omgeving

Karakteristieke recreatieve verbindingen met de omgeving

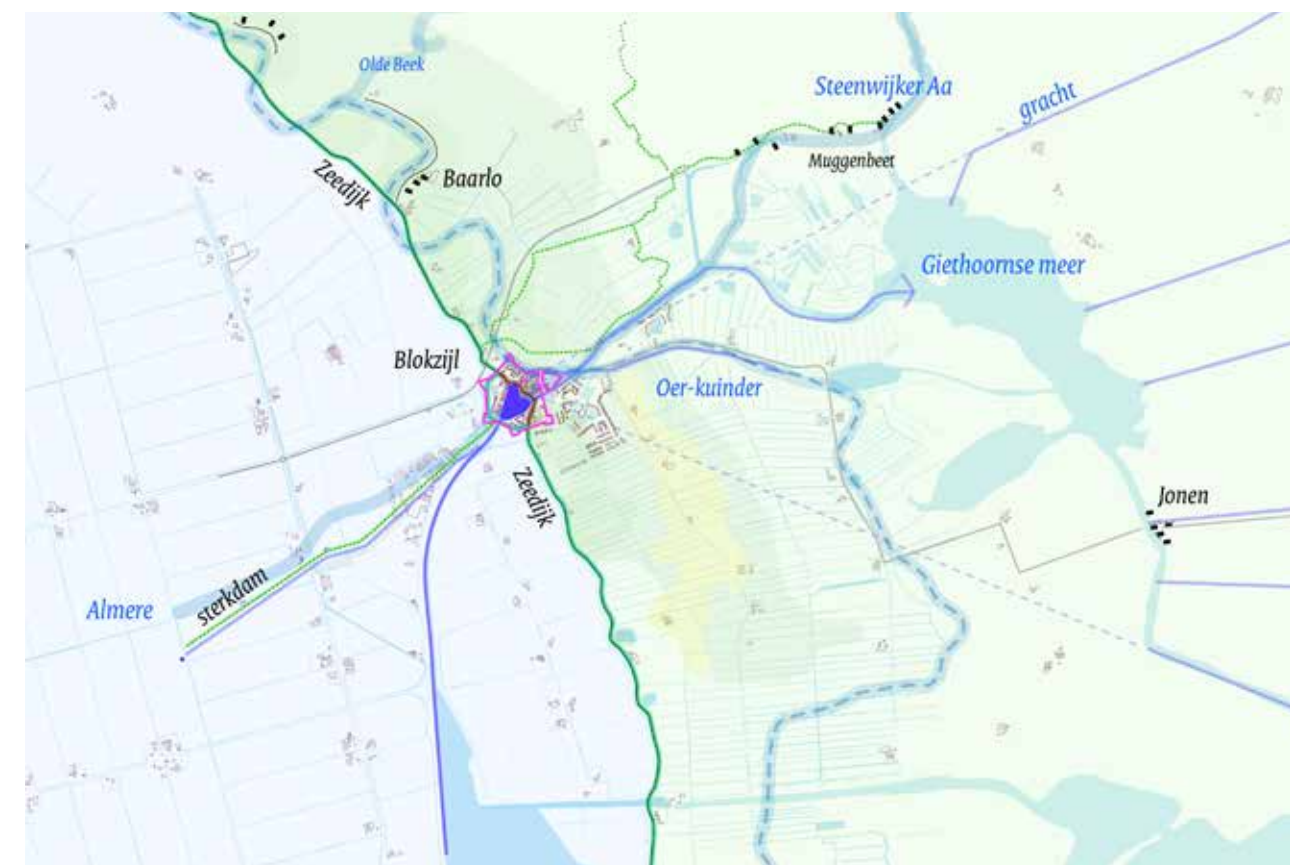
Blokzijl ligt op een knooppunt van drie doorgaande recreatieve routes: (1) de lange afstandsroute over de voormalige zeedijk (Kuinderdijk/Vollenhoofse dijk), (2) de fietsroute via Jonen, Dwarsgracht naar Giethoorn en (3) de vaarroute over het kanaal naar het Giethoornsche Meer. De poortfunctie van Blokzijl kan worden versterkt door enerzijds deze routes verkeersveiliger, helderder en aantrekkelijker te maken. Anderzijds door het netwerk uit te breiden met betere verbindingen naar Nationaal Park en ommetjes rond de stad.

De historische ontwikkeling van Blokzijl biedt aanknopingspunten om het karakter van de verschillende routes te versterken.

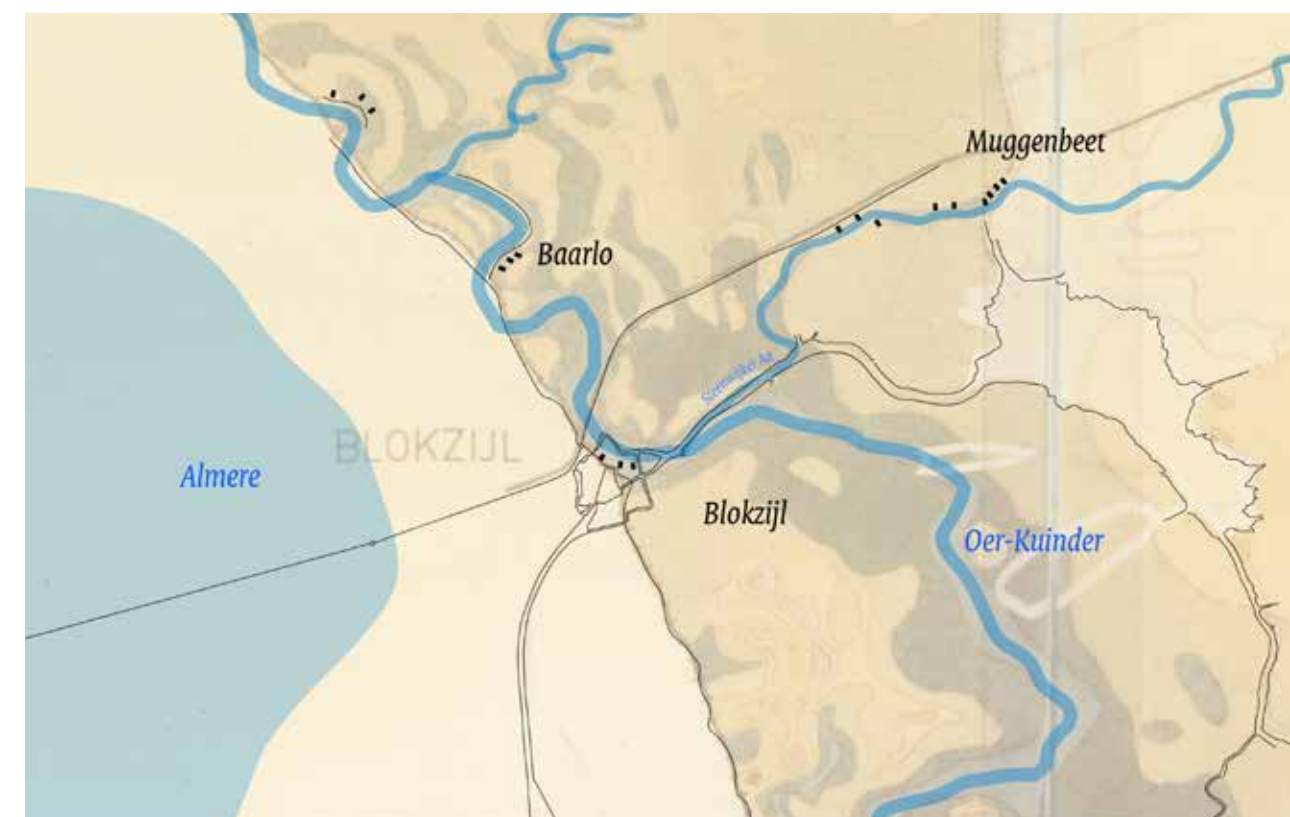
Oer-Kuinder als verbindende landschappelijke structuur
Blokzijl ontstond ooit als kleine agrarische nederzetting aan de Oer-Kuinder. Deze rivier is verdwenen, maar is nog wel in kronkelige fragmenten in het landschap en in de bodem terug te vinden. Er zijn mogelijkheden om de Oer-Kuinder weer meer zichtbaar te maken; als waterloop of natuurlijke laagte in het landschap, of als wandel/fietsroute en/of als markering in het landschap. Richting het zuiden kan met een route, die min of meer de loop van de Oer-Kuinder volgt, met een nieuwe schakel bij gemaal Stroink naar de dijk, een nieuw fiets/wandelrondje door de polder worden gemaakt. Richting het noorden kan gezocht worden naar mogelijkheden om een route door de weilanden naar Baarlo te maken. De fragmenten van bochtige sloten, landweggetjes en erven, kunnen daarmee meer samenhang krijgen.

Voorbeeld fietsroute door het weidegebied van de Greidhoeke, ten zuidwesten van Leeuwarden (foto: Andries De La Lande Cremer)

(Historische) landschappelijke structuren die Blokzijl met de omgeving verbonden, zoals de Oer-Kuinder, zeedijk, landpaden en de strekdam het Almere in.

Oerkuinder. De ligging van deze (grotendeels) verdwenen rivier is terug te vinden in de ondergrond

Zeedijk als recreatieve lange afstandsroute

In de 14e eeuw werd de zeedijk aangelegd. Dit vormde de start van Blokzijl als overslag en handelsplaats. Er werden drie zijlen aangelegd: de 'Ghieterse Zijl', Steenwijkse Zijl (nu het Oude Verlaat) en de 'Grote Zijl' of 'Vollenhoofse Zijl' (nu de sluis van Blokzijl). Over de dijk wordt nu vaak hard gereden door auto's en zwaar verkeer waardoor deze als fietsroute niet echt aantrekkelijk is. Met een autoluwe inrichting, met minder zwaar verkeer over de dijk, een wandel/struinp pad door de bloemrijke bermen, een aantal mooie erven om te bekijken of bezoeken en wellicht een aantal plekken om even te zitten of picknicken (met glaasje verse natuurmilk van de boer) kan de route over de zeedijk werkelijk een recreatieve drager van deze regio gaan worden.

Blokzijl aan de dijk (periode 1948-1955)
(Bron: Zuiderzeecollectie)

Fragment uit kaart van
Nicolaas ten Have uit 1648

Rondje Jonen, Dwarsgracht, Giethoorn vanuit Blokzijl

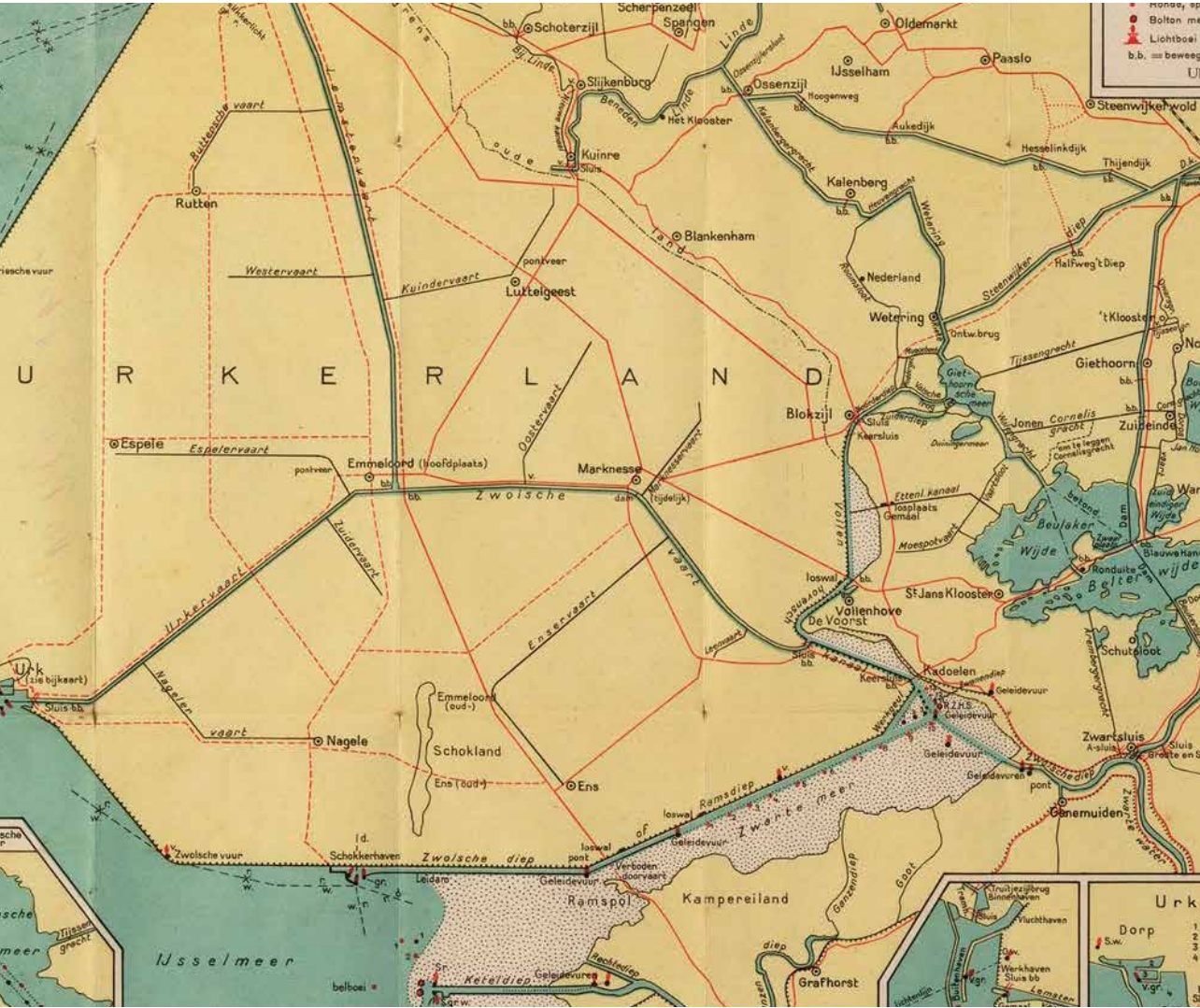
Met de ontginning van het veengebied brak in de 16/17e eeuw een bloeiperiode voor Blokzijl aan. De mooie monumentale woningen rond de kolk komen uit deze periode. Het is mooi om bezoekers dit verhaal te laten zien en ervaren. De fietsroute via Jonen, Dwarsgracht naar Giethoorn is de drager van dit verhaal. Maar er is nu geen aantrekkelijke route 'terug van Giethoorn', alleen via fietspaden langs doorgaande wegen. Van grote meerwaarde kan de ontwikkeling van een nieuwe schakel voor fietsers en wandelaars via de Gieterse Polder en Muggenbeet zijn.

Landpaden naar Muggenbeet

De verbinding met het prachtige Muggenbeet, Kalenberg en Ossenzijl is nu mager. Het is niet aantrekkelijk om de langs de provinciale weg te fietsen of te wandelen. De historische routes door het veld naar Muggenbeet zijn met de aanleg van de provinciale weg verdwenen. Als deze op een of andere manier kunnen worden hersteld, zal Blokzijl veel beter verbonden zijn met Nationaal Park. Geopperd is het idee is een 'pauperroute', die een link legt met de koloniën van Weldadigheid: kolonisten kwamen via Blokzijl met de boot en gingen naar Steenwijk, bij Muggenbeet van de boot en dan vanuit Steenwijk lopend naar Frederiksoord of Willemsoord. Een verbindende route kan via de noordkant van de stad, via het open stadsgezicht, en/of via de rand van het vakantiepark Tussen De Diepen gerealiseerd worden (met een pontje over het Noorderdiep?).

Relatie met Noordoostpolder / Zuiderzee

Met de drooglegging van de Zuiderzee heeft Blokzijl een uitgestrekt nieuw ‘voorland’ gekregen. Met deze zijde zijn er nu nog steeds weinig relaties. Met het zicht op de lange termijn kunnen de kansen van deze kant van Blokzijl niet buiten beeld blijven. Er liggen een aantal vakantieboerderijen en streekwinkels die een waardevol onderdeel zijn van het buitengebied van Blokzijl. Aanbeveling is te onderzoeken hoe de relaties hiermee kunnen worden versterkt. Met de aanleg van het zonnepark zal er een wandelroute via de dijk naar Blokzijl aangelegd worden.

Inpoldering Zuiderzee, Blokzijl komt midden in het land te liggen, aan een vaarroute

Vaarnetwerk

Ook voor de versterking van het vaarnetwerk zijn er kansen aangedragen:

- Bijvoorbeeld om het Zuiderdiep toe te voegen als schakel in het kanonetwerk. Dan ontstaat er vanuit Blokzijl een mooi rondje Noorderdiep - Giethoornsche Meer - Zuiderdiep. De recreatieve mogelijkheden rond de stad, in de schil rond Nationaal Park, worden hiermee vergroot. Er kunnen hier overstapplaatsen over de weg worden gerealiseerd. De route wordt aantrekkelijker als de dam in de Duinweg en Duinigermeerweg worden vervangen worden door een brug of bevaarbare duiker.
- Richting Muggenbeet kan het kanonetwerk versterkt worden, door een landbouwdam te vervangen door een brug of bevaarbare duiker.
- Op grotere schaal kan het kanonetwerk versterkt worden met een schakel tussen de Beulakerwijde en het Vollenhovermeer, via het Ettenlandsch kanaal langs het gemaal Stroink.

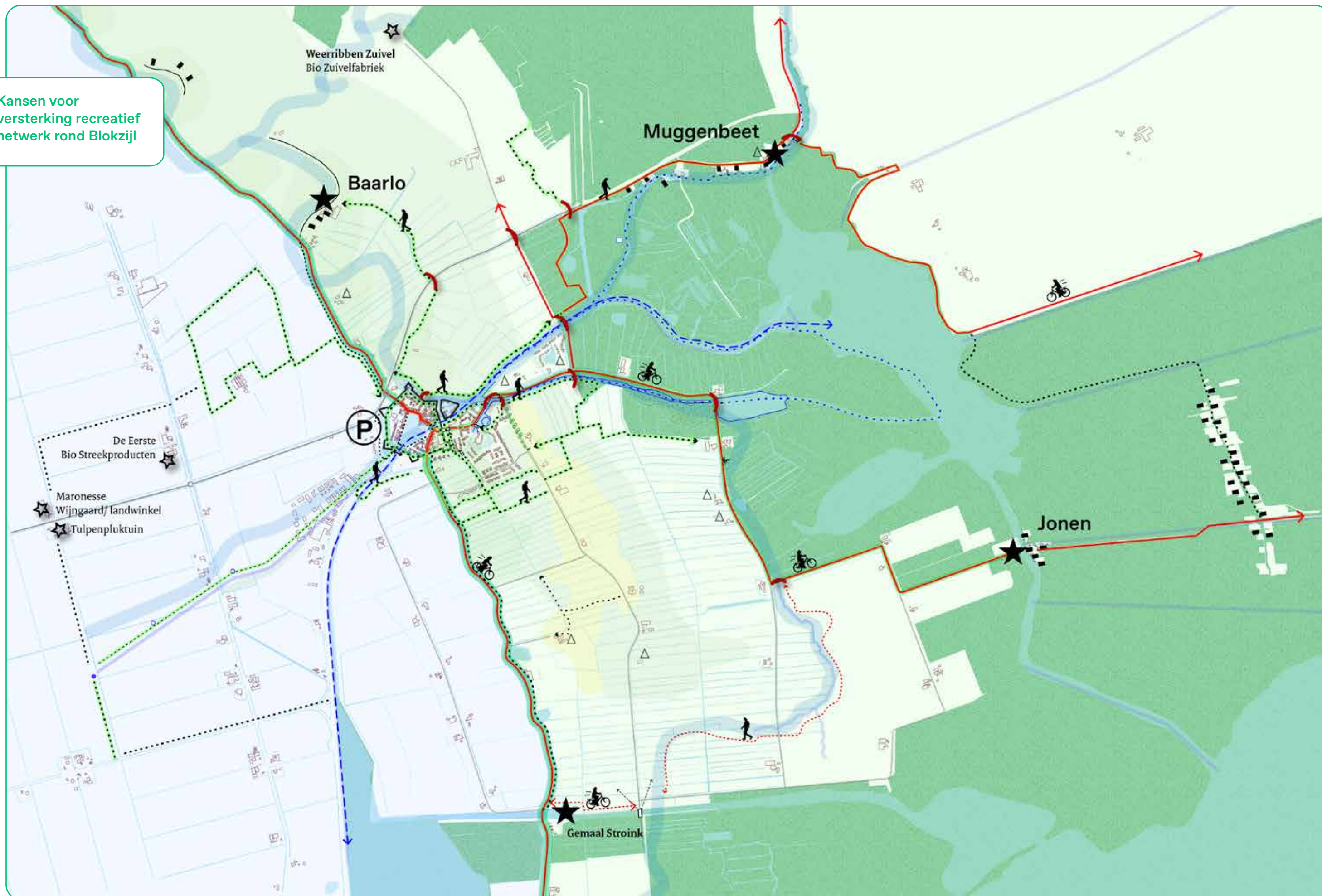

Ook met vaarroutes kan Blokzijl beter verbonden worden met het omliggende landschap en de natuurgebieden

Voetbruggen op cruciale plekken (voorbeeld brug in Singelpark Leiden, ontwerp: Ontwerpbureau NEY en Partners)

Kansen voor
versterking recreatief
netwerk rond Blokzijl

Aantrekkelijke recreatieve routes

Om de uitstraling van Blokzijl 'als poort naar de natuur' te versterken is het belangrijk om ook aandacht te geven aan de inpassing en inrichting en de verkeersveiligheid van de recreatieve routes. Bijvoorbeeld door duidelijk te laten zien dat de fiets voorrang heeft boven de auto's; veilige oversteekplaatsen bij de doorgaande wegen; door bloemrijke bermen; bomen, singels en/of hagen te planten (waar dit kan); door een markering van bijzondere plekken, een steigertje aan het water, een mooie brug, etc. Daarbij is het aantrekkelijker als de routes op een vanzelfsprekende manier aansluiten op de stad en er niet gedwaald hoeft te worden door woonwijken.

Ten aanzien van de fietsroute richting Jonen en Giethoorn:

- De fietsroute richting Jonen en Giethoorn zal veel sterker worden wanneer deze meer doorgaand wordt ingepast en via de oorspronkelijke route (via Mauritsstraat) met een brug over het Zuiderdiep naar de Duinigermeerweg. Komend vanaf de andere kant (vanaf het vakantiepark) leidt het zicht over het water, op de kerktoeren, recreanten op een vanzelfsprekende wijze naar het stadshart. Met open ruimten en zichten op markante punten worden bezoekers door de stad geleid.
- Voor wandelaars wordt deze route aantrekkelijker met bomen langs de water (elzen of knotwilgen), een vrijliggend wandel- of struinp pad door het veld, langs het water en eental aanlegplekken/zitsteigertjes/trekpontje, etc.
- Met stroken langs de landwegen wordt het beeld (van de nu vaak kapot gereden bermen) verzorgder.
- De verbetering van deze route kan worden opgepakt in samenhang met de herontwikkeling van de school de Schutssluis en omgeving, de praktijkruimte en de opwaardering van het campingterrein.

Er is aandacht gevraagd voor de herkenbaarheid, continuïteit en uitstraling van de belangrijke recreatieve routes. Hier is veel winst te behalen.

Komend vanaf Jonen ligt de kerktoeren in het zicht van de route. Recreanten moeten nu omfietsen door de woonwijken om in het stadshart te komen. Met een fietspad rechtdoor (waar deze ooit lag) ontstaat er een heldere, vanzelfsprekende route naar het centrum, met prachtig uitzicht over het landschap op de stadsrand en vestingwerken.

Voorbeeld bomen (knotwilgen) langs de route, brede rietstroken langs het water, bloemrijke bermen, fietsvriendelijke inrichting. De uitwerking hiervan is een nadere ontwerpogave.

Aantrekkelijke groene stadsrand met ruimte voor activiteiten

Met de Stadsvisie wordt ingezet op de ontwikkeling van een 'groene stadsrand' rond Blokzijl. Deze rand biedt mogelijkheden om wandelommetjes te maken, te spelen, te kanovaren, van het landschap, de natuur en dieren in de wei te genieten of bijvoorbeeld een erf in de omgeving, een zwemstrandje of uitkijkpunt te bezoeken. Met meer recreatieve mogelijkheden rond de stad zijn er voor bezoekers ook meer aanleidingen om langer in en rond te stad te verblijven. De verschillende kanten van de stad kunnen daarbij een eigen karakter krijgen.

Voor een deel overlapt de voorgestelde groene stadsrand met Natura2000- en weidevogelgebieden. Door echter de natuurbeleving dichterbij de stad te halen, kunnen de natuurkernen verder weg juist meer worden ontzien.

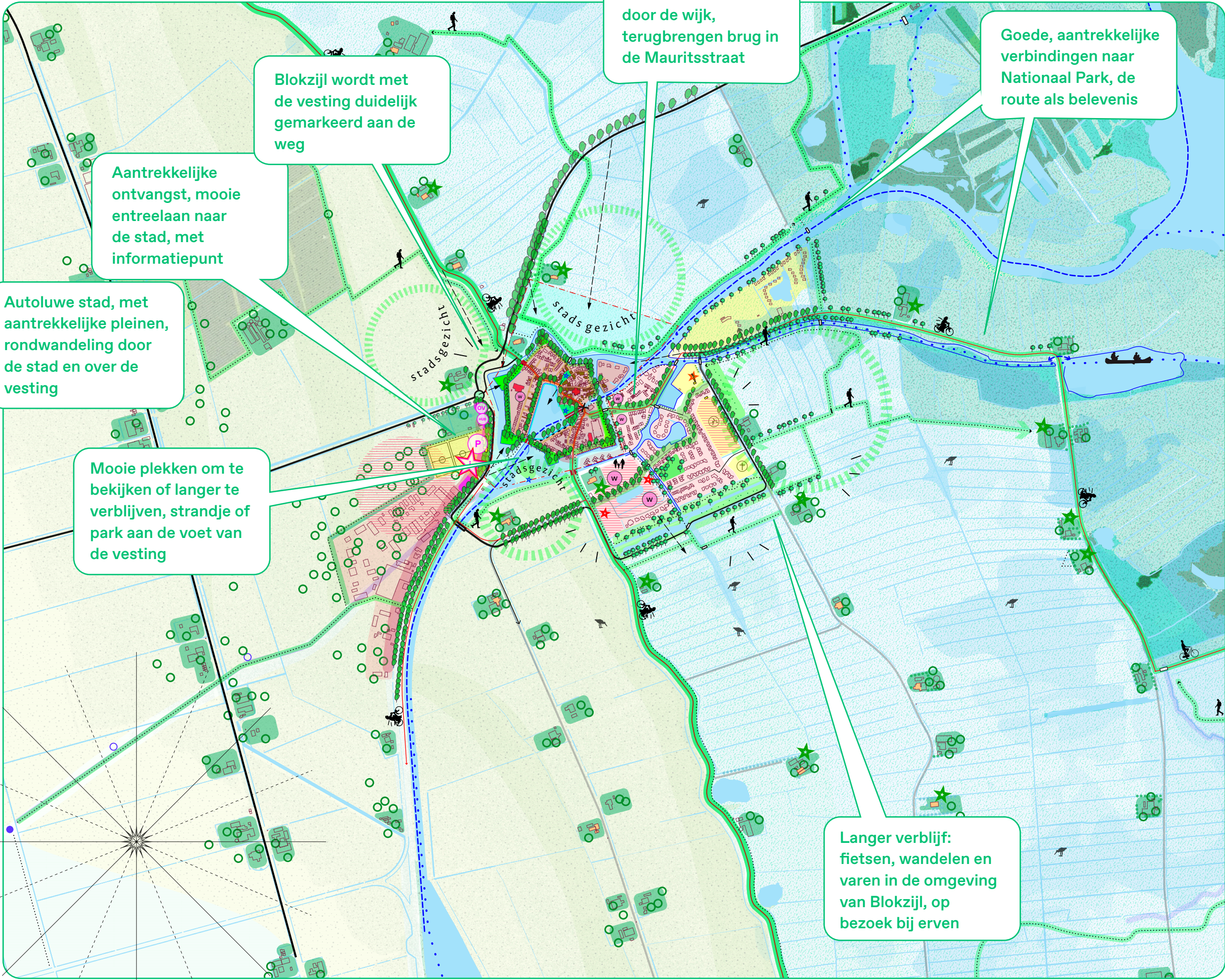
Mogelijke routes, vondertjes over sloten, kavelbeplantingen en groene erven zijn indicatief op de visiekaart aangegeven. Hoe hier concreet invulling gegeven kan worden vergt nader ruimtelijk onderzoek.

Allerlei mogelijkheden om de recreatieve gebruiksmogelijkheden rond de stad te vergroten en aantrekkelijker te maken, zeker in combinatie met landbouw, natuur, water en de erven

Blokzijl als poort naar de natuur

- Legenda
- Bebouwing**
- Historische kern
 - Woonwijken / bedrijventerrein
 - Recreatieve voorzieningen
 - Uitbreidings- en verdichtingslocaties
 - Kansen voor voorzieningen
- Infrastructuur**
- (Nieuwe) hoofdontsluiting auto
 - Hoofdroutes voor de fiets
 - Wandel/struinpaden
 - Hoofdvaarroute
 - Kanoroute
 - Bruggen / (trek) pontjes
- Erfgoed, groen & water**
- Beschermde stadsgezichten
 - (Herstel) vesting
 - Open stadsgezichten
 - Belangrijke zichten
 - Groene stadsranden
 - Groene plekken
 - Groene erven
 - Kansen voor bomen en bos

Visiepunt 4

Vitale, levendige stad

Het doel van alle ontwikkelingen is het behouden en creëren van een vitale, levendige stad, waar het goed wonen, werken, leven en recreëren is. Wat is er nodig om Blokzijl op lange termijn vitaal te houden? De bewoners vinden het belangrijk om het kleinschalige, levendige karakter van het stadje te behouden. De vele activiteiten, voorzieningen (de supermarkt, scholen, buurthuis, sportvoorzieningen, zwembad) en de mooie ligging in het landschap dragen daar aan bij. Het verschil tussen de zomerdrukke en winterrust wordt gewaardeerd. Ook de sociale gemeenschap van Blokzijl vinden bewoners belangrijk. Daarbij moet wel de bereikbaarheid met het OV verbeteren en zijn er zorgen over de woningnood en de verhuur van woningen aan seizoenarbeiders en vakantiegangers (airbnb). Er is behoefte aan meer woningen voor de eigen bewoners, vooral voor senioren en jongeren.

Ruimte voor woningen tot 2030

Op dit moment heeft Blokzijl 565 woningen. In de Woonagenda van de gemeente is de behoefte aan woningen geraamd op 55 tot 75 woningen in de periode tot 2030. De huidige bouwlocaties binnen Noordermaten en de bestaande woonwijk zuid bieden nog ruimte voor ca 100 woningen. De bestaande bouwlocaties bieden zo ruim voldoende mogelijkheden om in de vraag tot 2030 te voorzien. Aanvullend hierop kunnen er mogelijk nog meer locaties voor woningen beschikbaar komen. Bijvoorbeeld als de twee basisscholen worden samengevoegd op één locatie en/of op vrijkomende agrarische erven in de nabijheid (op fietsafstand) van de Blokzijl.

Lange termijn

Voor de langere termijn zou de ijsbaan nog mogelijkheden kunnen bieden om binnen het bestaand bebouwd gebied extra woningen te ontwikkelen. De ijsbaan kan mogelijk verplaatst worden naar de zuidkant van Blokzijl, ingepast als onderdeel van de groene stadsrand.

Daarna zijn er aan de kant van het veenlandschap (in verband met natuurwaarden en de grondslag van de bodem) en in de open polderruimte (met de waardevolle open stadsgezichten) geen of zeer beperkte mogelijkheden voor verdere uitbreidingen. Voor verdere en grotere ontwikkelingen kan er beter naar 'de overkant' - naar de Blokzijler Uiterdijken - worden gekeken. Dit is nu nog niet aan de orde, maar de mogelijkheden voor de langere termijn, zijn wel relevant wanneer er nagedacht wordt over (de verplaatsing van) voorzieningen, aanleg van infrastructuur, etc.

Samen wonen, samen leven, samen zorgen

De samenleving verandert, en daarmee verandert ook de behoefte aan het type woningen. Zo zijn er steeds meer kleine huishoudens met 1 of 2 personen, vergrijsst en vereenzaamt een steeds groter deel van de bevolking en bewegen veel mensen (te) weinig. Omdat de rol van de overheid steeds kleiner wordt, staan mensen er vaker alleen voor of zal men vaker samen moeten zorgen voor de instandhouding van voorzieningen. Daarbij speelt de aandacht voor een gezonde leefomgeving een steeds grotere rol. Hoe kan de omgeving bijdragen aan dat mensen actief blijven, naar buiten gaan, genoeg bewegen, gezond eten en vooral ook elkaar ontmoeten voor sociaal contact en binding.

De plannen voor Noordermaten laten vooral gangbare woningtypen zien (vrijstaande woningen, twee onder-een-kappers en rijtjeswoningen), met parkeren op eigen oprit of voor de deur). Er is geen behoefte aan meer van het zelfde type woningen. De vraag naar woningen voor vooral starters en senioren en de opgaven van de toekomst vragen om een frisse blik op de wijze waarop gebouwd wordt. Kunnen de nieuwe woningen meer geschikt worden gemaakt voor kleinere huishoudens, voor jongeren, starters en ouderen? Kan de structuur zo opgezet worden dat mensen niet elke ochtend direct in de auto stappen om kinderen naar school te brengen, naar het werk te gaan, de auto elders vol te laden met

boodschappen? Kan de structuur juist zo worden opgezet dat deze uitdaagt om de auto te laten staan, wandelend of fietsend boodschappen te doen zodat mensen elkaar vanzelfsprekend tegenkomen in de straat, in de supermarkt en in de stad? Hoe kunnen de kinderen veilig lopend of fietsend (zelf) naar school? Is de opzet zo dat het aantrekkelijk is om even voor het huis in het zonnetje te gaan zitten, een praatje te maken met de buren, even met iets te helpen, een rondje te wandelen, om buiten te spelen, te sporten, met de buurt samen te tuinieren of iets te organiseren? De veranderende samenleving vraagt vooral om andere kleinere woningtypes, wat meer gedeelde functies, de auto op wat meer afstand, ruimte voor lopen, fietsen en ontmoeting.

Voorzieningen

Blokzijl heeft, hoewel het een kleine kern is, relatief veel voorzieningen. Deze kunnen hier bestaan omdat ze vaak zowel door bewoners als toeristen (in het zomerseizoen) gebruikt worden. Toch staan ook hier voorzieningen onder druk. Het bouwen van meer woningen kan wellicht enigszins bijdragen aan de instandhouding, maar niet volledig. Soms zijn er te hoge onderhoudskosten, soms zijn er te weinig gebruikers om de rustige wintermaanden door te kunnen komen.

In deze Stadsvisie wordt ervan uitgegaan dat voorzieningen - wanneer dat aan de orde is - zoveel mogelijk in en rond het stadscentrum geconcentreerd worden, zodat functies zowel door bewoners als toeristen gebruikt kunnen worden en elkaar versterken. Even een loopje naar de supermarkt, een visje halen en een kopje koffie op het terras.

Voor een eventuele nieuwe supermarkt wordt gekeken naar óf de bestaande locatie in de stad, óf naar de Kanaalweg, op een plek die goed ontsloten ligt voor auto-, fiets- wandel- en vaarverkeer, op loopafstand van de kolk. Een supermarkt kan hier onderdeel zijn van aantal voorzieningen die zowel voor de stad als bezoekers interessant zijn (supermarkt/ boerenmarkthal, (sport)kantine/terras, toiletten, tentoonstellingsruimte, informatiepunt, etc.).

Voorbeeld van groene 'eetbare woonwijk', Rijnvliet, Utrecht (ontwerp: Felixx Landscape Architects & Planners)

Visie op mobiliteit van de toekomst. De meeste ruimte voor wandelen, fietsen, deelmobiliteit en ontmoeting op straat, met voorzieningen op loop- en fietsafstand. (bron: Natuur & Milieu)

Impressie 'Het duurzame dorp van de toekomst' (bron: Karres & Brands)

Vitale, levendige stad, waar
het goed wonen, werken,
leven en recreëren is.

- Legenda
- Bebouwing**
- Historische kern
 - Woonwijken / bedrijventerrein
 - Recreatieve voorzieningen
 - Uitbreidings- en verdichtingslocaties
 - Kansen voor voorzieningen
- Infrastructuur**
- (Nieuwe) hoofdontsluiting auto
 - Hoofdroutes voor de fiets
 - Wandel/struipaden
 - Hoofdvaaaroute
 - Kanoroute
 - Bruggen / (trek) pontjes
- Erfgoed, groen & water**
- Beschermd stadsgezicht
 - (Herstel) vesting
 - Open stadsgezichten
 - Belangrijke zichten
 - Groene stadsranden
 - Groene plekken
 - Groene erven
 - Kansen voor bomen en bos

Deel 2

Stadsvisie samengevat in thema's

Beeldkwaliteit

1. Meer beeldregie voeren op Blokzijl, ter behoud en ontwikkeling van het waardevolle stadsgezicht en versterking van aantrekkingskracht en vitaliteit.
2. Ontwikkeling van een Beeldkwaliteitsplan, voor zowel de binnenstad als de omliggende wijken (wonen, werken, voorzieningen, recreatie) en het omliggend landschap (erven), voor zowel de bebouwing als voor de inrichting buitenruimte, bruggen, straatmeubilair, reclame en inpassing duurzame energie.
3. (Opvallende) bestaande nieuwe bebouwing, witte gevels, beter inpassen.
4. De Kanaalweg (met het bedrijventerrein en voorzieningen) wordt belangrijker als dit de hoofdentree naar Blokzijl wordt. Geef de komende jaren meer aandacht aan de beeldkwaliteit aan deze kant van de stad. Mede in relatie tot het ontwerp van een beweegbare brug over het Vollenhoverkanaal.

Water, groen en erfgoed

5. Herstel vestingwerken, als groenblauwe wandeling rond de stad. Stel hiervoor een samenhangend plan op hoe de vesting (gefaseerd in de tijd en als onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen) versterkt kan gaan worden.
6. Behouden, beschermen en uitbreiden van de open stadsgezichten naar het westen en het zuiden.
7. Groene afronding van de woonwijken en Noordermaten aan het veenweidelandschap. (zie Visiepunt 2 / Inspelen op (lange termijn) opgaven: naar een duurzame, klimaatrobuuste en toekomstbestendige ontwikkeling van de stad, Klimaatverandering en Visiepunt 3 / Blokzijl als 'poort naar de natuur', Aantrekkelijke groene stadsrand met ruimte voor activiteiten.
8. Betere, groene inpassing van de noordrand van Blokzijl, met de Rietvink en Tussen de Diepen. (zie Visiepunt 1 / Behouden en versterken van historische kwaliteiten, Regie op het stadsbeeld).
9. Met groen en waterstructuren de routes naar de omgeving versterken: Blokzijl waaiert met groen uit naar de omgeving.
10. Mooie groene erven in het omliggende landschap.
11. Voor de langere termijn kansen onderzoeken voor een groen 'Blokzijlerbos' op de Blokzijler Uiterdijken, in combinatie met allerlei functies.

Verkeer

Aanleg nieuwe ontsluitingsweg

12. Nieuwe aansluiting (rotonde) op N333 realiseren in combinatie met de omlegging van een stukje provinciale weg, herstel punt vesting, rekening houden met boerderij.
13. Langs de kanaalweg inpassen OV-punt, HUB en meer ruimte voor parkeerplaatsen.
14. Goed inpassen en vormgegeven van beweegbare brug over het kanaal, rekening houdend met de kwaliteiten van het stadsgezicht. (NB De brug zal ook een belangrijke verbinding voor wandelaars en fietsers worden, hier met het ontwerp rekening mee houden).
15. Waardevolle beplantingen langs de Zuiderzeeweg behouden. De nieuwe weg parallel aan de bestaande weg leggen. Het aanliggend erf goed inpassen, ondermeer door voldoende afstand te houden tot het erf. De kruising met de Zuiderzeeweg zorgvuldig inpassen; de continuïteit van het dijklichaam niet aantasten.
16. De weg op enige afstand van de Noordermaten inpassen, i.c.m. een brede landschappelijke groenzone, met water, natuur en uitloopmogelijkheden. (inspiratie: Staphorster Grote Stouwe als landweg langs woonwijk Berggierslanden in Meppel, met brede landschappelijke groenstrook en vaar/zwemwater)
17. Bestaande Duinweg en Duinigermeerweg beter inpassen, met kantstroken langs de wegen en landschappelijke beplantingen.
18. De ontsluitingsweg zo inrichten dat deze ook een aantrekkelijke en veilige route biedt voor langzaam verkeer.

Autoluw stadshart

19. Verkeersknip op de sluis.
20. Binnenstad autoluw inrichten, met meer ruimte voor langzaam verkeer en verblijf. Dit combineren met versterking van de historische waarden, groenstructuren en water- en klimaatmaatregelen en een kwaliteitsimpuls van de openbare ruimte.
21. Parkeren (voor zover mogelijk en in overleg met bewoners) naar buiten de stad verplaatsen, naar de Kanaalweg. (Langs de weg een parkeerzone aanleggen. De loswal hierbij zoveel mogelijk vrijhouden, deze ligt in het beschermd stadsgezicht, hier liggen kansen voor de recreatievaart.)

Fiets/wandelroutes

22. Zeedijk (Kuinderdijk/Bierkade/Vollenhoofse dijk) als belangrijke lange afstandsfietsroute (Zuiderzeeroute) en onderdeel van het wandelnetwerk beter inrichten als recreatieve drager inrichten, verkeersveilig en aantrekkelijk voor fietsers en wandelaars, met veilige oversteekplaatsen bij de doorgaande wegen.
23. Fiets- en wandelroute naar Jonen en Giethoorn aantrekkelijker maken. Door het tracé door de stad aan te passen: vanaf de Matenbrug, via de Mauritsstraat met een brug over het Zuiderdiep, naar de Duinigermeerweg. Dit meenemen in de herontwikkeling van de praktijk- en schoolomgeving. Het vervolg van de route richting Jonen en Giethoorn aantrekkelijker maken met landschappelijke beplantingen, wandel/struinp pad langs het water, verblijfsplekken en schrikstroken langs de wegen.
24. De route naar Jonen aantrekkelijker maken en uitbreiden door een Oer-Kuinder fiets/wandelroute richting gemaal Stroink. Hiervoor ook een schakel tussen de Vollenhoofse dijk en de Duinweg realiseren.
25. Nader onderzoek naar extra fietsrondje rond het Gieterhoornsche meer, met een schakel via Muggenbeet: door landschap en natuur, niet langs wegen.
26. Nieuwe wandelroute via de noordzijde van de stad en/of een pad langs Tussen de Diepen, langs het Noorderdiep, naar Muggenbeet en verder Nationaal Park in.
27. Kansen voor een 'Oer-Kuinderoute' richting Baarlo onderzoeken.

Ommetjes rond Blokzijl

28. Betere doorgaande, goed herkenbare wandel/fietsroutes door de stad ontwikkelen, als verbinding tussen de stad en het buitengebied. Ten eerste is dit een verbinding vanaf de nieuwe ontsluitingsweg, door Noordermaten, richting het vakantiepark. Ten tweede een doorgaande wandel/fietsverbinding, vanaf de Matenbrug, over de Willem Lodewijkstraat, via de Noordermaten naar de groene stadsrand. Routes herkenbaar maken door bomen, doorgaande waterlopen, etc.

29. Rond de stad wandel/struinpaden door het landschap ontwikkelen, langs de sloten en vaarten, met vonders, trekpontjes en steigertjes bij het water, met bloemrijke bermen en landschappelijke beplantingen (knotwilgen, elzen).
30. Wandelrondje rond de vesting. Bij voorkeur met een verbinding over de Sas-sluis, anders via de nieuwe beweegbare brug. Met het ontwerp van de nieuwe ontsluitingweg en brug rekening houden met wandelaars en fietsers.

Varen

31. Brug in de nieuwe ontsluitingsweg over het Vollenhoverkanaal als beweegbare brug uitvoeren i.v.m. staande mast route.
32. Kanonetwerk en vaarmogelijkheden rond de stad uitbreiden.
33. Kanoroute over het Zuiderdiep, naar het Giethoornsche Meer. Bruggen of bevaarbare duikers in de Duinweg en Duinigermeerweg.
34. Kanoroute naar Muggenbeet verbeteren. Dam vervangen door brug of bevaarbare duiker.
35. Kano-overstappunt bij gemaal Stroink voor langere vaarroute.
36. Verkennen of de dam bij de vesting in de Waterkeringpad verlegd kan worden, zodat er een haventje voor kleine bootjes langs de vesting gerealiseerd kan worden (levendig stadsgezicht).
37. Aanlegplekken rond de nieuwe beweegbare brug.
38. Verbeteren van beschoeiingen en bewegwijzering op het water.

Functies

Wonen

39. Op de reeds daarvoor aangeven locaties binnen het bestaand bebouwd gebied: herontwikkelingslocaties in de woonwijk en Noordermaten.
40. Aanvullend komen er mogelijk nog meer locaties vrij voor herontwikkeling door het samenvoegen van de basisscholen en op vrijkomende agrarische erven.
41. Eventueel kan de locatie van de ijsbaan verkend worden voor woningbouw en afronding van de stadsrand aan het veenweidelandschap.
42. Ten aanzien van de voorliggende woningbouwplannen is er meer aandacht nodig voor diversiteit in woningtypen en vanzelfsprekend samenleven. In de stedenbouwkundige opzet minder nadruk op de auto, meer ruimte voor langzaam verkeer en aanleidingen voor ontmoeting.
43. Voor de langere termijn liggen de kansen voor woningbouw vooral aan de overzijde van het kanaal, op het hoger en droger gelegen Blokzijler Uiterdijken.

Voorzieningen

44. Zoveel mogelijk bij elkaar houden, zoveel mogelijk aan logische fiets/wandelroutes situeren.
45. School verplaatsen naar de Noordermaten, als woonwijk met de meeste jonge kinderen.
46. Voor de langere termijn kijken naar een bundeling van voorzieningen aan de Kanaalweg, goed ontsloten, en zo dat ze zowel makkelijk door bewoners als bezoekers gebruikt kunnen worden. Bijvoorbeeld combinatie van een informatiepunt, supermarkt/boerenmarkthal, (sport)kantine/terras, toiletten, tentoonstellingsruimte, etc., fiets/bootverhuur, etc.

Recreatie

47. Verplaatsen (herontwikkeling) van een deel van de camping Tussen de Diepen om ruimte te maken voor een goede recreatieve entree komend vanaf Jonen. Zie punt 23.
48. Verplaatsen (verwijderen) van de camping De Sas om ruimte te maken voor herstel van de vesting en het verbeteren van de entree aan de zuidzijde van de stad.

- 49. De Noordzijde van Tussen de Diepen beter inpassen met beplantingen. Minder zicht op recreatiewoningen/ caravans. Meer focus op het historisch stadsgezicht.
- 50. Vrijkomende erven benutten voor woningbouw en recreatie.
- 51. Voor de langere termijn liggen er kansen voor recreatie op het hoger en droger gelegen Blokzijler Uiterdijken, bijvoorbeeld in combinatie met nieuwe bosaanplant, transitie van de landbouw. De ontwikkeling van de Kanaalweg kan hier mede een drager voor gaan vormen. Aanbevolen wordt hier nader onderzoek naar te doen.

Werken

- 52. Grote dakvlakken van het bedrijventerrein benutten voor zonnepanelen (collectieve daken, participatie vanuit (andere) bewoners, bijvoorbeeld wonend in Beschermd Stadsgezicht).
- 53. Ruimtelijk regie op de rand langs de Kanaalweg, dit wordt met de nieuwe ontsluitingsweg een nieuwe voorkant.

(Vrijkomende) agrarische erven

- 54. Als onderdeel van de schil rond Nationaal Park de erven meer toeristisch- recreatieve betekenis geven: meer beleving van landbouw, landschap en natuur. Aandacht voor de landschappelijke inpassing en cultuurhistorische kwaliteit van de erven.
- 55. Mogelijkheden verkennen voor woningbouw, recreatie en groene functies op vrijkomende erven in de nabijheid van Blokzijl.

Hoe verder?

De toekomstvisie Blokzijl is een belangrijke bouwsteen voor de actualisatie van de gemeentelijke omgevingsvisie. Na actualisatie bevat deze gemeentelijke omgevingsvisie al het strategisch lange termijnbeleid voor de leefomgeving in Steenwijkerland en is het een toetsingskader voor nieuwe initiatieven (denk aan verzoeken voor bouwplannen en functiewijzigingen) én een leidraad voor verdere uitwerking van opgaven in Steenwijkerland. Met het verankeren van de toekomstvisie Blokzijl in de gemeentelijke omgevingsvisie wordt de toekomstvisie Blokzijl dus richtinggevend voor de verdere ontwikkeling van Blokzijl.

Deze toekomstvisie is geen uitvoeringsplan. Wel kijken we samen hoe we onderdelen een vervolg kunnen geven. Daarbij brengen we in ieder geval de mogelijkheden om werk met werk te maken in beeld. Zo kijken we bijvoorbeeld naar meekoppelkansen als verzwaring van het elektriciteitsnetwerk, herinrichten van het straatprofiel en/ of aanpakken van de stoepen, wanneer in bijvoorbeeld een deel van het riool in Blokzijl vervangen wordt.

De hoeveelheid ambities maakt duidelijk dat niet alles (tegelijk) kan; het stellen van prioriteiten en het maken van keuzes is essentieel. Op korte termijn stellen Plaatselijk Belang Blokzijl en gemeente een uitvoeringsagenda op. Hierin geven we aan op welke termijn we bepaalde zaken op

willen pakken. Deze toekomstvisie gebruiken we daarbij vanzelfsprekend als vertrekpunt.

Sommige ambities of wensen laten zich moeilijk op korte of middellange termijn realiseren. Uitvoering geven aan deze ambities kan echter zo'n meerwaarde hebben voor Blokzijl dat ervoor gekozen is ook deze – lange termijn – wensen op te nemen in onze visie. Dit biedt de mogelijkheid huidige en toekomstige ontwikkelingen af te stemmen op deze ambities; de ontwikkelingen op korte termijn kunnen bijdragen aan het realiseren van de wensen en mogen ambities niet frustreren of onmogelijk maken.

Colofon

De Stadvisie Blokzijl 'Stip op de Horizon, 2030/2050' is opgesteld door Van Paridon x de Groot landschapsarchitecten, in opdracht van en in nauw overleg met Plaatselijk Belang Blokzijl en gemeente Steenwijkerland.

Plaatselijk Belang Blokzijl/werkgroep Stadvisie

Dick Bakker
Hendrik Donker
Jancoo Dragt
Pieter Muller
Fred Postma
Emile van Waegeningh

Gemeente Steenwijkerland

Jan Mulder (projectleider)
Trudy van Es
Kor van der Velde

Van Paridon x de Goot

Karen de Groot
Ruut van Paridon

Amsterdam,
juli 2025

Alles uit deze uitgave mag gepubliceerd worden, mits de bron wordt vermeld: Stadvisie Blokzijl, Van Paridon x de Groot landschapsarchitecten, 2025

